

KAM

NA VÝLET

speciál
Památky 2013

ZDARMA

Dotkněme se
historie v její
současnosti

Němí svědci
dávných časů

Hrad, co nemusí
být vidět

Za alchymistou
magistrem Kelleyem

Historie soubojů
v českých zemích

Vydáváme turistické magazíny

KAM po Česku
(česky)

OPEN Czechia
(polsky, slovensky)

Travel EYE
(německy, anglicky)

KAM na výlet Speciál
(česky)

4 tituly – 5 jazyků

www.kampocesku.cz

www.openczechia.eu

www.travel-eye.eu

S námi víte **KAM**...

Genius loci čeká

V dalším vydání magazínu KAM na výlet – speciál památky se zaměříme také na města, na jejich historická centra, památkové zóny i jednotlivé památky. Cílem je nabídnout vám dost dobrých důvodů k jejich návštěvě. Zjistíte, že jejich umístění v době založení, opevnění, dispoziční řešení, rozvoj architektury, potřeby duchovní, kulturní i řemeslné, technický pokrok a průmysl jim daly tvář, kterou známe dnes. Věřím, že dnešní purkmistři i páni konšelé mají na paměti to, že spravují něco, co jim do klína nespadlo z nebe. Že to budou chránit a pomáhat udržovat nejen pro nás, ale i pro příští generace. Správa města je břemenem odpovědnosti k odkazu nám svěřenému a ne každý je schopen toto břemeno na svá bedra naložit.

Vydáme se za poznáním ducha chránícího tato místa, za geniem loci, který byl v antice zobrazován jako had či postava s rohem hojnosti. Přestože v dnešním světě zaujímá spíše význam určité jedinečnosti atmosféry než ochraňující síly, věře, setkání to bude skvělé. Zveme vás tedy na setkání s geniem loci, který tu po staletí bdí nad výjimečností našich měst. Bude na vás zastavit se, poslouchat a dotknout se historie v její přítomnosti. Možná si pak začnete klást otázky, proč víme o té či oné věži, že je z nějakého důvodu nejširší, nejměkčí nebo nejvyšší. Jistě je to pravda, ale co víme o věžích nejvyšších, nejrovnějších či nejútlejších? A nejen o věžích.

Proč se vracet do historie? Někdo namítne, že je to jen ztráta času. Uvědomme si ale, že každá uplynulá vteřina z naší současnosti se stává nenávratně naší historií. Dbejme proto, aby nám jednou nechyběly vzpomínky (historie), které jsou tolik důležité pro každého, jen pro někoho dříve a pro někoho později. Před časem jsem navštívil svoji historii – rockový koncert. Nevím, jestli právě tato historie bude mít výdrž egyptských pyramid, ale vím s jistotou, že mi bylo na necelé dvě hodiny krásných sedmnáct. Proto je na nás, jestli se necháme okolnostmi uspěchané doby dohnat k netečnému nezájmu o minulost. Běda potom národu, který neznalý své historie je odsouzen k tomu ji opakovat.

Klid k zamyšlení na toulkách za poznáním, milí čtenáři.

Luděk Sládek, šéfredaktor

Kostel svatého Jiří na Homoli	2
Nové a staronové megality	2
Obří hrad není hrad	2
Ornamentální aleje u Bečova	3
Proč starý lotr mexické?	3
Kříž u potoka	3
Smírčí kameny a kříže	4
Němí svědci dávných časů	4
Ohnivě bytosti	4
Kráska z Moravy	5
Vyhaslá sopka a nacistické laboratoře pod Kosířem	5
Poslední rytíř z Landeku	5
Pražské defenestrace	6
Loreta Praha	7
Račte vstoupit	8
Praha tak, jak ji neznáte	9
Hrad Český Šternberk	10
Benešovsko	10
Starobylá Zruč nad Sázavou	11
Hrad, co nemusí být vidět	12
Kutnohorské zastavení	13
Jihočeský kraj – cyklistů ráj	14
Uličkami tábořskými z legend do současnosti	15
Jindřichovým Hradcem křížem krážem	16
Středověký vodní mlýn v Hoslovicích	17
Sokolovské památky	18
Karlovy Vary – lázeňské město jako žádné jiné	19
V Chomutově jdou příroda a historie ruku v ruce	20
Za alchymistou magistrem Kelleyem do Mostu	21
Památník Terezín, národní kulturní památka	22
Za tajemstvím zlatavého moku	23
Teplické skalní město	24
Romantický výlet do Nového Města nad Metují	25
Jak vznikají pověsti	26
Navštivte Ústí nad Orlicí, město kultury a tradic	27
Třešť	28
Poklad třebíčského kláštera	29
Historie souborů v českých zemích	31
KAM pro bystré hlavy	32

vychází 3. června

připravujeme

Turistický magazín Kam na výlet

vydává: KAM po Česku, občanské sdružení
registrováno: MK ČR E 20253, ISSN 1804-9451
adresa: Kubelíkova 1108/30, 130 00 Praha 3
tel.: +420 222 944 816-7; **fax:** +420 226 015 033
mobil: +420 602 223 279; 602 247 872; 602 244 576
e-mail: redakce@kamposcesku.cz
www.kamposcesku.cz
šéfredaktor: Luděk Sládek (ludek@kamposcesku.cz)
redakce: Zdena Kubátová (kubatova@kamposcesku.cz)
 Barbora Stluková (stlukova@kamposcesku.cz)
 Lenka Rákosová (rakosova@kamposcesku.cz)
 Jana Přichystalová (prichystalova@kamposcesku.cz)
 Jaromír Kohout (kohout@kamposcesku.cz)
 Lucie Sládková (sladkova@kamposcesku.cz)

česká korektura: Marcela Wimmerová
grafický návrh a zpracování: Luděk Dolejší
web: Jakub Novák
tisk: KAVKA print
distribuce: PPL

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí. Zasláním příspěvku autor uděluje vydavateli svolení vydat jej v elektronické i tištěné podobě v magazínech vydavatele. Kompletní vydání magazínu KAM na výlet najdete také na turistickém serveru www.kamposcesku.cz.

foto na titulní straně: © Magistrát hlavního města Prahy

Kostel svatého Jiří na Homoli

V Rudné u Prahy – Dušníkách najdeme na malém pahorku zvaném Homole pseudorománský kostel. Podle některých souvisí místo s bitvou u Loděnice (okr. Beroun) v roce 1179, kde proti sobě stanula přemyslovská knížata Soběslav II. a Bedřich. Sice tu Bedřich prohrál, ale později Na Bojišti v Praze Soběslava II. s pomocí Konráda II. porazil a usedl na český trůn.

Na pahorku vysokém 9 m a o průměru 30 m stávala už ve 13. stol. kaplička sv. Jiří. Opravována byla ještě v roce 1595, ale v letech 1687–1688 byl na jejím místě postaven 19 m dlouhý a 13 m široký (v kříži lodi) barokní kostel. Vlivem stavby železnice a snad i blízké silnice však byla narušena jeho statika, proto bylo v roce 1904 rozhodnuto o jeho zbourání. Základní kámen nového kostela byl položen v roce 1908 a vysvěcen byl v roce 1912. Zachováno bylo pouze schodiště s 52 schody a odpočívadlem, pískovcové pažení a vstup s nárožními hranoly.

Když byl v roce 1904 násep prokopán, ukázalo se, že byl nejspíš navršen uměle. Nalezena tu byla sice koňská lebka, ale žádná pohřební místnost. Ta se ale může nacházet až pod úrovní okolního terénu. Pokud by byla objevena, znamenalo by to potvrzení teorie o mohyle pravděpodobně slovanského rituálního určení. Podle pověsti v ní měl být po bitvě u Loděnice zaživa zasypán zajatý rytíř Helich i se svým koněm. Kdoví, snad se to dozvíme, protože kostelu na Homoli opět hrozí zřícení.

-lucas-

Nové i staronové megality

Megalitických odkazů dávných kultur u nás najdeme pomálu, nesrovnatelně méně než v Bretani či jižní Anglii. Odhaduje se, že těch opravdu pravých, jedná se o nevysoké menhiry, je jen několik desítek a roztroušeny jsou po celé ČR, nejvíce pak na jihozápadě Čech. Bohužel většina z nich také ani nepochází z období pro stavbu megalitů západní Evropy obvyklých.

Dokladem toho je například zcela novodobý **Holašovický kruh** (kromlech), připomínající vzdáleně Stonehenge (Salisbury) či Rollright Stones (Oxfordshire). Najdete ho na okraji obce Holašovice

v jižních Čechách, má průměr 30 m a tvoří ho soustava 25 vztyčených kamenů. Vyznačuje prý nejsilnější pozitivní energii známou u megalitů postavených člověkem. Snad, stavitelé ale neradi vidí, když sem lidé chodí bez pozvání. Opakem jsou volně přístupné **Volarské menhiry**, vztyčené před lety nad volarským Starým městem. Pochází údajně z náhorní plošiny v Krušných horách, kde tvořily zbytky většího rondelu, poničeného zemědělcem a stavbou silnice. K vidění tu je jedenáct kamenů s nejvyšším uprostřed. Ostatní jsou osazeny do tvaru dvou protínajících se pentagramů v závislosti na postavení slunce o letním i zimním slunovratu a keltském svátku Beltain.

Josef Grof

Obří hrad není hrad

Ve hvozdech Silvy Gabrety, jak Římané nazývali Šumavu, se kdysi usídlilo devět obrů, kteří si vystavěli hrad. Lidé měli ve zvyku žádat na hradech o pomoc, když jim bylo úzko, a tak se na Obří hrad jednoho dne vypravil i chudý krejčí, který měl problém uživit svých deset dětí. Místo pomoci jej ale obři svrhli ze skály, a jeden po něm dokonce hodil kámen. Krejčí pád přežil a poznal ve vrženém kameni velký dar – byl totiž celý ze zlata.

Pozůstatky pravěké stavby nad říčkou Losenicí probouzely fantazii zdejších obyvatel odnepaměti. Vyprávělo se dokonce, že zde našli kost tak obrovskou, že z ní udělali lávku přes říčku. Archeologové však mají na původ stavby jiný názor. Keltské

hradiště podle nich nebylo trvale obydleno, jednalo se zřejmě o stavbu určenou pro ochranu v okolí získaného zlata nebo posvátné obětní místo. Chcete si vytvořit vlastní hypotézu? Obří hrad naleznete nedaleko Kašperských Hor.

-bst-

Ornamentální aleje u Bečova

Do dnešních dní se nám mnoho tzv. ornamentálních alejí nedochovalo. Přesto dvě z nich můžete navštívit, až se vydáte na zámek v Bečově nad Teplou. Je to nedaleko, v údolí mezi Hůrkou a Dřevařským vrchem a dostanete se sem po silnici z Vodné do Hlinek. Jedna z alejí je ve tvaru písmene „M“ a druhá pak ve tvaru kříže.

dit. Tomu by odpovídal jak tvar „M“, tak půdorys kříže. Nejméně pravděpodobným vysvětlením původu obou ornamentálních alejí se ale zdá být příběh, podle kterého je vysadil lesní správce beaufortského panství poté, co mu zemřela snoubenka. Odpovědět by nám mohl kámen s pamětní deskou, ale ten i archivní zprávy zatím mlčí.

Josef Grof

Kříž u potoka

„Kříž u potoka dál pod Ještědem stojí. Na zaslé děje občas vzpomene si, kdy loupežníci skrývali se v sloji, kdy v strašných bouřích burácely lesy, kdy z temných horských hvozdu řitily se spousty vod, kdy kletba ponurá stíhala Potockých rod, kdy sličná Frantina se za práva lidu brala a Eva ze mlýna se velké lásky vzdala...“ (Jiří Pelant, Kříž pod Ještědem)

Pověsti jsou příběhy... lidí, zvířat, nadpřirozených bytostí... často dlouholetým vyprávěním vylepšené, až se věřit nechce. Ale příběhy, které v Podještědí posbírala Karolina Světlá, mají své reálné základy.

Do Světlé pod Ještědem slavnou spisovatelku přivedla rodinná tragédie, smrt jediné dcerky. Klid, který jí zdejší krajina poskytla, vrátila Karolina Světlá i s úroky. Místa, kde se odehrávají její realistické romány, můžete projít po stezce Cesta Karoliny Světlé. Ta spojuje Světlou pod Ještědem, Pláně pod Ještědem, osadu Padouchov, Jiříčkov a přes Mazovu horku, Rozstání, Dolní Paseky a Hodky se vrací zpět do Světlé. U modrých cedulí můžete zavzpomínat nejen na románové hrdiny, ale i na jejich dávno mrtvé inspirátory.

-bst -

Proč ale někdo tyto aleje vysázel právě v těchto tvarech, není dodnes jasné. Prý byla stromořadí vysazena na památku návštěvy Marie Terezie, tomu ale neodpovídá stáří lip. Jiná legenda vypráví příběh, ve kterém se kdysi na cestě do Vodné převrhl kočár, v němž zahynula princezna Maria Spada-Potenciama, sestřenicí majitele bečovského panství, který na paměť tragické nehody nechal aleje vysá-

Proč starej lotr mexickej?

Řeč je o Václavu Babinském (20. 8. 1796 Pokratice u Litoměřic – 1. srpna 1879 Řepy u Prahy). Mládí prožil na Litoměřicku a díky dobře situovanému otci si mohl dovolit studovat na litoměřickém gymnáziu. Školní řád ale mladíkovi nevoněl a nepřekvapím, když řeknu, že jeho dobrodružné povaze učarovali namísto klasiků pokleslé romány zbojnické. Třeba o italském „lidovém hrdinovi“ jménem Michele Arcangelo Pezza, zvaném Fra Diavolo.

Mezi lety 1815–1816 narukoval na vojnu na 14 let. Neochota respektovat rozkazy a autority u něho vedla k simulaci šílenství, což mu vyneslo dočasný pobyt na psychiatrii a poté v invalidovně, odkud roku 1824 zběhl. Ale navzdory

legendám bez bájně nadité plukovní pokladny. Jako dezertér byl nucen prchat před spravedlností a od tud už je jen krůček ke kariéře loupežnické. Pokud odhlédneme od legend, potom Babinský nebyl ani zdaleka takový lotr. Neměl bandu dvanácti mužů zarostlých tváří, jimž šibenice z očí čouhala. Kumpány měl čtyři a milenku Apolenu Hoffmannovou, toť vše. Banda působila na Litoměřicku, ale neváhala vyloupit ani mlýn u Brna. Legendy ho chválí, že bral bohatým a rozdával chudým, což není úplně pravda. Jednak se v severočeských lesích dalo chudého

jen těžko oloupit, proto olupoval majetné, ovšem chudým zapomínal dávat. Zatčen byl po zradě v okolí Litoměřic, nebo u Jaroměře, zřejmě ho udal některý z kumpánů nebo šlo o pomstu milenky. Z dvanácti bodů obžaloby mu jich polovinu vůbec nedokázali a prokázali jen vraždu jistého tkalce, falšování dokladů, zranění, podloudnictví a poškození vozu. Proto byl také odsouzen „pouze“ ke dvaceti letům žaláře (1841) na Špilberku v cele číslo čtrnáct. Dál už to znáte, a pokud ne, tak se to dočtete na www.kampocesku.cz.

-lgs-

Smírčí kameny a kříže

Jednalo se zpravidla o kamenný kříž, který byl postaven na místě zločinu nebo velkého neštěstí. Počátky jejich stavění najdeme ve středověku, kdy k potrestání provinilců mohlo být uplatněno i tzv. smírčího práva – provinilci byl uložen další trest, kterým mohl také odčinit svůj zločin.

Vedle finančního či jiného vyrovnání s postiženou rodinou dostal provinilec za úkol vytesat a vztyčit kamenný kříž na místě, kde zločin spáchal. Nejinak tomu bylo v případech křížového kamene, kříže vytesaného do kamene. Trest byl zakotven ve středověkém soudnictví a uplatňoval právo kanonické, postavené na dogmatech duchovních, svědomí a rozumu. Dnes by se mohlo zdát, že násilná jednání si ve své době žádala až pohanských obětí usmíření, kdy vedle trestu a odškodnění pozůstalých byl pachatel odsouzen také k trestu vytesání a postavení smírčího kříže, každodenní připomínky jeho zločinu. Smírčích křížů ale ubývalo, stejně jako rozsudků o jejich stavbě. Vystřídal je jiný fenomén, nejrůznější sloupy, honosné a monumentální, které ale už neplnily úlohu pokání, ale díky. Stavěny byly například po odeznění morové epidemie a staly se každodenní připomínkou lidí, kteří epidemii přežili.

Alois Rula

Kříž nedaleko Chocně

Němí svědci dávných časů

Sochy bývaly nezřídka k vidění také na mostech, podél cest a na jejich křižovatkách nebo na místech významných či uctívaných. Z dnešního pohledu čiré bláznovství, protože dnes by tu vydržely nanejvýš den. Kde jsou ty časy, kdy měla socha svůj duchovní rozměr, lidé ji měli ve veliké vážnosti a ukrást ji bylo těžkým hříchem.

Stráž nad Nisou, sousolí Loučení
Ježíše Krista s Pannou Marií

Uvažme jen, že jsou němými svědky dávných časů, kteří nám dnes vypráví příběhy o tom, jak se tudy po výmolech kamenitých cest kodrcaly vozy kopecké, jarmareční, kejklířské či cirkusové. Jak po nich chodívala procesí, táhla nepřátelská vojska a z vandrů se vraceli řemeslníci. Vypráví o časech, kdy se lidé při setkání s nimi zastavili, někteří pokřižovali, jiní krátce zamysleli nad životem a ostatní si tu odpočali, než šli dál svou cestou. Mnohé překvapím, ale pravda je, že zvláště barokní sochařská díla v krajině bývala velkým českým fenoménem. Ale ruku na srdce. Co v krajině české, moravské i slezské zbude po nás? Snad ne jen vysílače, sluneční panely nebo rozhledny jako přes kopírák? Najdeme něco, co bude vyprávět příštím generacím zajímavé příběhy také o nás? Je načase zastavit se a podumat. -lgs -

Socha sv. Josefa u cesty na Stařechovice, Kostelec na Hané

foto © NPIJ; Wikipedia

Ohnivé bytosti

Vysočinu v pověstech strašil oheň, ohnivé bytosti a hořící věci. Není divu, však oheň byl v dávných dobách ničivý živel, pátil obydli, zabíjel lidi. Nejvíce ho znali, a tak v jejich úzkostech nabýval jasných podob. Třeba podoby ohnivého psa.

Když se ještě kolem Nového Města dolovalo stříbro a železná ruda, bylo třeba uhlí na zpracování rudy v hamrech a pecích. Proto se v lesích kolem města užívali i uhlíři. Jeden z nich jednou skácel hluboko ve hvozdu mohutný buk a připravil milíř. Pak šel domů na večeri a pro křesadlo a teplou letní nocí se zase vracel zpátky. Blížila se půlnoc. Najednou se ze tmy vynořil šeredný pes s plamennými očima a ohnivým jazykem. Posléze se proměnil v obrovského muže s krvavými očima a podával vyděšenému uhlíři kus masa. Byla to lidská noha! Uhlíř dostal nápad. „Není osolené,“ vymluvil se a chlap i s masem zmizel. Uhlíř chtěl vzít nohy na ramena, ale po pár krocích byl chlap opět před ním – s osolenou lidskou nohou! Uhlíř se vymluvil na to, že maso není okmínované. Ale než bys napočítal do tří, ohnivý obr držel maso samý kmín. Výmluva, že noha není upečená, taky vydržela jen chvíli – chlap vmžiku nabízel končetinu pečenou. Uhlíře zachránil až kohout, který v dále zakokrhla.

Hamižný sládek a ohnivé sudy

Nové Město měšťanům povolilo vařit pivo. Vařili také konšelé a primátor, zaměstnali dokonce nového sládku. Zpočátku sekal dobrotu, ale pak přivykl pohodlnému životu, a ten něco stál. Sládek potřeboval stále více peněz. Začal proto šetřit na výplatách, a dokonce šidil pivo. Časem se z široko daleko vyhlášeného novoměstského piva stala brečka. Konšelé nemohli přijít na to proč. Jednou pozdě večer šel primátor domů. Na náměstí se najednou proti němu valí hořící sud a dutým hlasem nařiká: „Chmele více, sladu více!“ Hamižný sládek dostal vyhazov a v Novém Městě bylo pivo zase dobré a lahodné.

Ohnivý sud strašil také u Havlíčkova Brodu. O jedné dávné teplé letní noci vystrašil hospodáře na pěšině mezi Lípou a Petrkovem přízrak – ohnivý sud! Plameny z něj šlehaly a jiskry odletovaly do okolí. Hospodář s křikem utíkal domů, ale sud pořád za ním. Strachy a během polomrtvý muž se otočil až u prvních stavení v Petrkově. Sud se pak pomalu začal koulet zpět, směrem k Lípě. Říká se ale, že ohnivý sud straší po nocích pocestné i dnes.

-ler-

foto © Petra Kohoutová

Kráska z Moravy

Počátkem roku zcela okouzila Londýn. Nejstarší známá keramická figurka vyniká uměleckým zpracováním i technologií výroby. Jak je to však s jejími proporcemi? Opravdu je to nejkrásnější žena, sen všech lovců mamutů? Nebo se vkus za posledních 30 000 let moc nezměnil a kypré tvary Věstonické venuše mají zvláštní význam?

Písemné prameny o vzniku venuší se nám samozřejmě nedochovaly, a tak můžeme jen hádat. Pravda je, že ačkoli většina ženských figurek z období mladého paleolitu, ať už jsou vyrobené z kamene, keramiky, mamutoviny, kostí či paroží, jeví známky obezity. Skutečnost, že některé části těla, jako například hlava, jsou na soškách potlačeny a naopak bujná ňadra a hýždě dostávají zásadní prostor, vede k domněnce, že venuše nezobrazují skutečnost. Může jít o rituální figurky určené ke zvyšování porodnosti. Pravěcí lidé však zobrazovali i ženy mnohem subtilnější, Petřkovická venuše by dokonce obstála i na výsta-

vách kubistického umění. Ať už je to s pravěkými ideálními křivkami jakkoli, jedno je jisté – lovcí mamutů byli velcí umělci!

-bst-

Poslední rytíř z Landeku

Landecký hrad byl kamenný a prostorný. Nad soutokem řeky Odry a Ostravice zastával důležité místo jako obranná tvrz proti nepřátelským vpádům.

Vznikl prý po tatarských nájezdech a společně s hradem v dnešní Slezské Ostravě střežil zemské hranice a takzvanou Moravskou bránu. Ta byla od pradávna významnou komunikační spojnici Moravy a Slezska, v celoevropském pohledu pak Pobaltí se Středomořím. Od pravěku jí procházela Jantarová stezka, později ji protнула jedna z nejdůležitějších železničních tratí Habsburské monarchie – Severní dráha císaře Ferdinanda, spojující metropoli Vídeň s Haličí.

Po tehdejších úzkých a prašných cestách se mohly pohybovat jen malé dvoukolové vozy. Obchodníci pro větší bezpečnost necestovali jednotlivě, ale vždy ve větších družinách, které vedl nejzkušenější z nich. K ochraně těchto kopců byli ještě navíc určeni rytíři.

Rytíři z Landeku se ale místo ochrany a obrany kopců specializovali na zcela jinou činnost, na loupežnictví. Kupce namísto ochrany přepadávali a okrádali. Poslední rytíř z Landeku nebyl žádnou výjimkou a dlouholetou tradici svých předchůdců věrně dodržoval. A co více, s veselými druhy pro svou zábavu a z dlouhé chvíle rád přepadával i okolní vesnice a unášel ta nejhezčí místní děvčata na svůj hrad.

Do mladého rytíře se ale zamilovala jedna z dcer bohatého a pyšného usedlíka z Koblova a dobrovolně na hrad Landek odešla.

„Unesl mi dceru!“ ohlásil vrchnosti dotčený tatík a vrchnost hned konala. Nepohodlného loupežného rytíře chytlo vojsko až v Polsku u Opole a tam jej vojáci nemilosrdně na výstrahu všem ostatním na nejbližším stromě pověsili. Nešťastná dívka zůstala sama na chátrajícím hradě Landek, domů se už nikdy nevrátila.

V korunách landeckých stromů prý je dodnes možné zaslechnout její smutný nářek. Ji samotnou prý ale nikdy nespátříte. Jen bílé kvítky (její slzy) v jarním období, v čase lásky, na lukách pod landeckými stromy rozkvétají.

-ler-

foto © Landek Park

Vyhaslá sopka a nacistické laboratoře pod Kosířem

Jméno kopce se prý odvozuje od protáhlého tvaru, který připomíná kosu. Velký Kosíř (442 m n. m.) bývá pro svou nápadnou polohu v jinak rovinaté hanácké krajině humorně nazýván „Hanácký Mont Blanc“. Pověst, že pod Kosířem leží vyhaslá sopka, se traduje dlouhá léta.

Tento výrazný vrch v nejjižnější části Zábřežské vrchoviny podle geologických studií ale sopkou nikdy nebyl. Okolí Kosíře i samotný Velký Kosíř obsahují slepence, prachovce a břidlice, tedy horniny obsažené v mořských usazeninách. Kosířské slepence pocházejí z prvohorního moře, z období před 340 až 330 miliony lety.

Místní lidé také věří, že Kosíř je zlatonosný. Zlatá ložiska prý vytěžili středověcí havíři. To je ale nesmysl, jedině, co se na Kosíři kdy těžilo, je stavební kámen a vápenec. Při těžbě se objevilo i velké množství zkamenělin, které sem přilákaly věhlasné geology a zájemce o fosilie. Mezi nimi například slavného Joachima Barranda, po kterém je pojmenován pražský Barrandov. Sopku ani zlatonosný Kosíř však místním nikdo nevymluví.

Starousedlíci mají „zaručené“ informace i o tajných podzemních nacistických laboratořích, dokonce že tam byla ukryta slavná Jantarová komnata, vyrobená na zakázku pruského krále Fridricha Viléma pro ruského cara Petra Velikého, která je od konce druhé světové války neznámá. Místní tvrdí, že z Gabrielova na Kosíři vedou chodby do Čech pod Kosířem nebo až dokonce na zámek Plumlov. A odtud dál pod rybníkem až na Ježův hrad. Tajnými chodbami je podle lidového podání protkané celé Prostějovsko.

Nejen podzemí Kosíře ale láká nejrůznější záhadomilce a ezoteriky. Podle některých na povrch hory vyvěrá spousta neznámé energie a dějí se tam neobvyklé věci. Lidé často mluví o různých světelných úkazech, které přisuzují i setkáním třetího druhu. Léta jím předmětům.

Záhady nechme záhadologům. Co ale víme na sto procent, je, že pod tajemnou horou v srdci Hané jsou alespoň názvem dvě obce. Čechy pod Kosířem a Lhota pod Kosířem.

foto © turistika.cz

Třetí pražská defenestrace 1618, mědirytina

Pražské defenestrace

Může se zdát, že oblíbenou pražskou kratochvílí je vyhazování mocipánů z oken. Zvláště když uvážíme, že se to děje opakovaně, s větším či menším úspěchem, již od 15. století. Vlastní akt defenestrace znamená v překladu „pryč oknem“ a je jakousi praktickou formou kolektivně provedeného trestu, často bez soudních průtahů.

První pražská defenestrace se udála před 594 lety, 30. července 1419. Toho dne dav vedený radikálním husitským knězem a kazatelem Janem Želivským před Novoměstskou radnicí požadoval propuštění vězňenských stoupenců přijímání podobojí. Není jasné, jak se vše seběhlo. Jisté ale je, že několik konšelů bylo vyhozeno okny na ulici a ubito davem. Událost sama stála na počátku husitských válek.

Druhá pražská defenestrace proběhla před 530 lety, 24. září 1483. Došlo k ní během bouří Pražanů za vlády krále Vladislava Jagellonského. Důvodem bylo napětí mezi katolíky a kališníky, kteří mají obavy o svůj vliv provedli násilný převrat na Starém i Novém Městě a na Malé Straně. Z oken tu byli vyhozeni a svou smrt na ulici našli staroměstský purkmistr a sedm novoměstských konšelů. Výsledkem bylo omezení panovnické moci, nadvláda kališníků, ale i náboženský smír deklarovaný na Kutnohorském sněmu (1485).

K **třetí pražské defenestraci** došlo před 395 lety, 23. května 1618. Události předcházela pokus o svolání stavovského sněmu (1618), který ale Matyáš Habsburský osobně zakázal. Za viníky ale byli českými stavy považováni královští místodržící,

Třetí pražská defenestrace, holandský soudobý leták

Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka a Jaroslav Bořita z Martinic. Nic na tom nezměnil fakt, že císař na poslední chvíli svůj zákaz zrušil. Stavové 22. května 1618 v paláci Smiřických rozhodli o defenestraci a příštího dne pod vedením Jindřicha Matyáše Thurna a Václava Budovce z Budova vyrazili na Hrad. Po soudním líčení s předem jasným výsledkem byli dva ze čtyř přítomných ministrů, Slavata s Bořitou, jako velezrádci vyhozeni oknem z druhého patra (asi 18 m). Prvním defenestrovaným byl Bořita, kterému se nic nestalo. Poté přišel na řadu Slavata, který si při pádu zranil hlavu o římsu, a nakonec „šel“ pisař Filip Fabricius, který dopadl také nezraněn. Důvody jejich přežití byly dva, pod okny byl terén šikmý, a navíc „vystlaný“ listinami takto skartovanými. V zahradě

Na Valech dnes najdete dva barokní obelisky na paměť oněch místodržících.

Nepřesvědčivou defenestrací ale začala třicetiletá válka, která nám přinesla rekatolizaci (do té doby bylo 85 % obyvatel nekatolického vyznání), odchod stavů z vysoké politiky a předání moci panovníkovi podporovanému katolickou církví. Království se na 300 let stalo součástí už tak dost nenáviděné rakouské monarchie, zároveň přišlo o Lužici a Slezsko a popraveno bylo 27 stavovských vůdců. Došlo k hromadnému odchodu elity národa, lokálním hladomorům a populace zemí Koruny české se „smrskla“ z původních 2 700 000 na 1 050 000 obyvatel. Zničeny byly mnohé hrady, zaniklo mnoho vesnic, cizí armády vyplenily venkov a čtvrtina poddanské půdy zůstala ladem. Po válce se rozmohlo lupičství, agresivní žebrota, zemi vysávaly cizí šlechtické rody, nastal hospodářský útlum a do země napochodovali reformační komisaři a misionáři.

Zikmund Winter – Jan Campanus Vodňanský, ilustrace Adolf Kašpar

Čtvrtá pražská defenestrace se odehrála před 65 lety, 10. března 1948. Toho dne byl nad rámem pod oknem koupelny svého bytu v Černínském paláci nalezen mrtvý ministr zahraničních věcí Jan Masaryk. Jeho smrt je dodnes záhadou a existují přinejmenším tři verze, jak k ní došlo. Jedna mluví o sebevraždě, druhá o vraždě – defenestraci a podle třetí měl spadnout nešťastnou náhodou při pokusu o útěk. Vyloučíme-li sebevraždu a nehodu, zbývá nám, že byl buď udušen polštáři ve vypuštěné vaně, nebo zastřelen – a teprve poté, při zinscenované sebevraždě, vyhozen z okna. Jak si jinak vysvětlit polštáře poházené v koupelně, pyžamo oblečené naruby, ruské nedopalky cigaret pod okny a závěr kriminalisty Jiřího Strause – vražda. Každopádně prvnímu vyšetřovateli Dr. Borkovcovi případ StB odebrala, policejní lékař Dr. Teplý, který jako první ohledal mrtvolu, zemřel za nevyjasněných okolností a Dr. Milada Horáková se na protest proti jednání komunistů 10. března 1948 vzdala poslaneckého mandátu.

Alois Rula

foto © Wikipedia

Jan Zrzavý

Benátské maličkosti

jedinečná příležitost shlédnout v Čechách dosud nevystavený soubor děl ze soukromé sbírky kláštera kapucínů v Benátkách

7. května - 30. září 2013

LORETA

Loretánské nám. 7,
Praha 1 Hradčany

OTEVŘENO DENNĚ
9:00-12:15 13:00-17:00

PRAHA

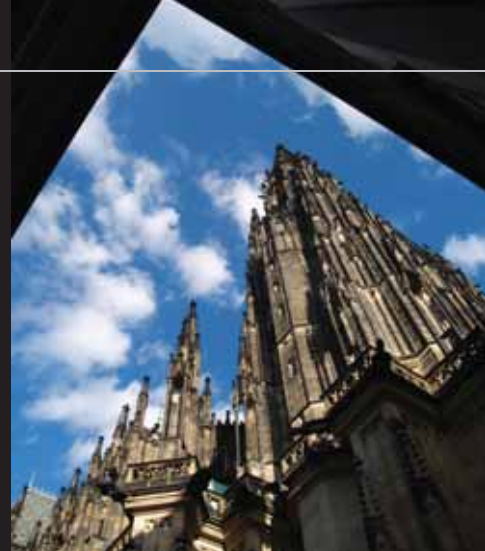
Barokní poutní místo,
zvonohra, stálá expozice
Loretánského pokladu.

www.loreta.cz

LORETÁNSKÉ LEGENDY - ZVONOHRA

Pozoruhodná atmosféra prostředí, v němž se nachází loretánský komplex, způsobila, že nejen celá Loreta, ale i její známá zvonohra jsou obestřeny množstvím legend a pověstí. Nejznámější legenda o vdově a jejích umírajících dětech, kterou do uměleckého tvaru zpracoval Jan Neruda ve svých Povědkách malostranských je velmi smutná a její obsah může na citlivější povahy působit až depresivně. Naštěstí právě tento příběh má k realitě nejdále. Mnohem více pravdy je v legendě druhé, a to díky tomu, že je zde pojednáno již o konkrétních, historicky doložených osobách. Zamožný pražský měšťan a obchodník s plátnem Eberhard z Glauchova měl dceru, která se těžce roznemohla. Bylo to v době, kdy loretánská svatyně již byla obklopena ambity s kaplemi a věží, ale dosud bez zvonohry. Z dobových rytin lze soudit, že průčelní věž neměla dnešní osmibokou lucernu, ale že byla až po horní patro čtvercového nebo obdélného půdorysu. Nešťastný Eberhard denně chodil do loretánské svatyně, kde se modlil za uzdravení své dcery a prosil Pannu Marii, aby mu dala znamení, co má udělat pro to, aby zlá nemoc ustoupila. Jednoho dne jej jakýsi tajemný hlas pobídl, ať jde domů, že jeho dcera je uzdravena. Po svém návratu s překvapením zjistil, že je tomu skutečně tak. Zároveň mu jeho uzdravená dcera vyličila zvláštní sen, který se jí zdál, když ještě ležela v horečkách. Viděla loretánskou věž, kolem níž se začali slétávat andělé. Každý z nich držel v rukách zvonek. Najednou začali všichni andělé zvonit a jejich vyzvánění znělo jako krásná hudba. Eberhard pochopil, že právě tento sen jeho dcery je znamením od Panny Marie a rozhodl se pro Loretu opatřit zvonohru. Tolik legenda. Ze zachovaných písemných pramenů skutečně vyplývá, že Eberhard z Glauchova patřil mezi významné dárcy finančních prostředků pro stavbu zvonohry a má se za to, že měl cíle obchodní styky s Holandskem, takže musel zdejší nástroje na svých cestách slyšet. Možná i proto byly zvony objednány právě v Amsterodamu... (úryvek z připravované publikace o loretánské zvonohře).

Raďte vstoupit

Pražský hrad, nejvýznamnější historická a kulturní památka v naší zemi, opět přivítá v nadcházející letní sezoně své návštěvníky a nabídne jim mnoho zajímavého – návštěvu hradních historických budov, stálých expozic, kulturních akcí nebo jen procházku po malebných zákoutích Hradu.

Areál Pražského hradu je přístupný denně od 6 hodin až do půlnoci. Po zakoupení vstupenky na malý či velký okruh si návštěvník může prohlédnout jednotlivé historické objekty Pražského hradu. Vstupenka na malý okruh, který zahrnuje katedrálu sv. Víta, Starý královský palác, baziliku svatého Jiří a malebnou Zlatou uličku, stojí 250 Kč. Velký okruh za 350 Kč obsahuje navíc Obrazárnu Pražského hradu, kde jsou vystaveny obrazy ze sbírek Pražského hradu včetně děl Cranacha, Tiziana, Veroneseho, Rubense či Brandla, stálou expozici zvanou „Příběh Pražského hradu“, která mapuje hradní historii od pravěku až po současnost, dále muzeum Hradní stráže umístěné v Prašné věži, a stálou expozici v Rožmberském paláci, která přibližuje činnost Ústavu šlechtičen, založeného na Pražském hradě Marií Terezií.

Část vzácného chrámového pokladu svatého Víta je od roku 2011 trvale vystavena v kapli svatého Kříže na II. hradním nádvoří. Počátky největšího chrámového pokladu v českých zemích se datují do 10. století, tedy do doby knížete Václava. Výstava představuje drahocenné relikviáře, liturgické předměty, kněžská roucha a zejména Svatováclavský meč a zlatý relikviářový kříž Karla IV. Oba tyto předměty se používaly při korunovacích českých králů na Pražském hradě. Výstava chrámového pokladu je otevřena denně od 10 do 18 hodin.

Pražský hrad také nabízí jedinečné pohledy na pražské panorama z jižních zahrad, které byly v loňském roce nově zpřístupněny po dvouleté rekonstrukci. Ta zahradám zčásti navrátila původní vzhled z dvacátých let minulého století, kdy tyto zahrady nově navrhoval slovinský architekt Plečnik. Od června se v jižních zahradách konají i sobotní promenádní koncerty, tato tradice trvá již 170 let. Spolu s jižními zahradami je v letní sezoně přístupný i Jelení příkop, kousek „divoké“ přírody v bezprostřední

blízkosti samotného Hradu. Obě části příkopu jsou propojené průchodem ve valu Prašného mostu, kde je viditelný i pilíř původního mostu renesančního. Jelení příkop vede až na Klárov, kam lze sejít po úzkých lávkách vedoucích po úbočí příkopu.

Při procházce hradní zelení rozhodně nevynechejte Královskou zahradu s jedinečnou stavbou renesančního Letohrádku královny Anny a zcela soudobou Oranžérií. Oranžérie je od června otevřena denně od 12 do 18 hodin. Zahrady Pražského hradu jsou spolu s Jelením příkopem přístupné od dubna do října denně od 10 hodin. Vstup je zdarma.

Fyzicky zdatní návštěvníci se nezaletnou výšlapu po 287 schodech na velkou jižní věž svatovítské katedrály. Odměnou jim bude přenáherný pohled na Pražský hrad a jeho okolí z ptačí perspektivy. Cena vstupenky je 150 korun, pokladna se nachází ve věži.

Od 30. května bude v budově Jízdárny Pražského hradu zahájena výstava s názvem „Marilyn“. Osobnost známé herečky přiblíží vystavená kolekce kostýmů a bot z filmů i jejího osobního života, fotografie, úryvky z deníků a ukázky z filmů, které americkou hvězdu proslavily. Výstava potrvá do 20. září a otevřena je denně od 10 do 18 hodin.

Návštěvnícké objekty Pražského hradu lze navštívit s výkladem průvodce Správy Pražského hradu po předchozí rezervaci.

Pro nejmenší návštěvníky je v expozici „Příběh Pražského hradu“, v gotickém podlaží Královského paláce, připraven dětský program s názvem „Hra na Hrad“.

Více na:
www.hrad.cz
www.kulturannahrade.cz
www.hrad.army.cz
(přehlídková a hudební vystoupení)

Praha tak, jak ji neznáte

Nevšední výlet do Prahy

Pohled na pražské Hradčany, Karlův most nebo orloj na Staroměstské radnici zná snad každý Čech. Ne každý ale může říct, že zná Prahu na „druhou dobrou“. Praha má mnoho tváří a podob, konají se zde mimořádné expozice domácích i zahraničních autorů. Široká škála pořádaných akcí, kulturní nabídky a panorama metropole pravidelně oslovují všechny věkové skupiny, které uspokojí prostřednictvím aktivit za slunečného dne, ale také za deště nebo mrazu.

Jestli se v této sezoně chystáte do Prahy, měla by vás zajímat Praha secesní. V prostorách Obecního domu je až do 31. července 2013 neopakovatelná příležitost vidět nejkompletnější sbírku Muchových plakátů ze soukromé sbírky Ivana Lendla nazvaná **Ivan Lendl: Alfons Mucha**. Ve Velké dvoraně Veletržního paláce je zase k vidění **Slovanská epopej** od téhož autora. Pokud je vám bližší architektura tohoto dobového stylu, pak se v Praze rozhodně nudit nebudete. **Průvodci Pražské informační služby** (PIS) vám zprostředkují procházku secesní Prahou na míru a večer pak zakončíte v Americkém baru v Obecním domě, v Café Imperial nebo v některé jiné secesní kavárně. Co vše se nyní v Praze s podtitulem secese odehrává, najdete na stránkách **secesvpraze.cz**.

Chystáte se do Prahy s dětmi, a zrovna vám nevyšlo počasí? Potom je pro vás skvělou alternativou

návštěva **Království železnic** – největšího modelového kolejiště ve střední Evropě, které po úplném dokončení slibuje celkovou rozlohu 1 008 m². Vystavené modely doplněné tematickými expozicemi a naučnými panely pro svou interaktivitu nadchnou jak nejmenší návštěvníky, tak také jejich dospělý doprovod.

Pokud si ale nechcete odpustit návštěvu tradičního objektu, pak se vypravte na **Staroměstskou radnici**. Vedle nezaměnitelného pohledu na Prahu z ptačí perspektivy, tedy z vyhlídky na věži, vám otevřenou učebnici naší historie nabídnou historické sály radnice: radní síň s bohatě zdobeným záklopovým stropem nebo gotická kaple z konce 14. století, která umožní pohled na figury apoštolů.

Navíc má Praha, jako jedno z mála hlavních evropských měst, velkou přednost v takzvaném „walking distance“, tedy v pohybu mezi hlavními

turistickými body ve vzdálenosti chůze bez nutnosti použití dopravního prostředku. S Prahou známou i neznámou se můžete seznámit na oficiálním turistickém portálu hlavního města Prahy praguewelcome.com, nebo si zdarma napsat o tip na výlet na e-mail tourinfo@pis.cz.

www.praguewelcome.com

Hrad Český Šternberk

Dominantou středního Posázaví je už 772 let, během kterých se v jeho zdech vystřídal na 20 generací Sternbergů. Během prohlídky se seznámíte zejména s příběhy těch posledních, které na hradě žily v 19. a 20. století, a budete moci nahlédnout do jejich způsobu života.

Poznáte například, jakým nábytkem se zařizovaly interiéry, jaké dekorace byly módní nebo jak vypadal první rozvod elektřiny z roku 1911. Celou prohlídkou vás bude provázet znamenitá kolekce mědirytin z třicetileté války, která je jednou z největších monote-matických sbírek grafických listů v Evropě.

Životní osudy Sternbergů i jejich hradu před vámi ožijí 19. a 20. 10. 2013 při Putování šternber-skou historií. Šternberští zaměstnanci, jejich rodiny a přátelé se převtělí do obyvatel hradu v různých epochách a předvedou vám, že tamější život umí být náročný i úsměvný a vyžaduje značnou dávku od-

vahy, empatie, diplomacie a také nadhled a smysl pro humor. Těšíme se na vás!

Náš tip pro vás...

Prohlédli jste si hrad a chcete poznat ještě něco navíc? Líbí se vám okolní příroda? Pojdte s námi na vycházku! Letos pořádáme také komentované vycházky po okolí hradu, při kterých se seznámíte například s barokními sochami, které jsou od konce 18. století nedílnou součástí místní krajiny. Také se dozvíte více o hradním opevnění a o šternberském panství.

Otevírací doba

duben, říjen	so, ne, sv.	9–17 hod.
květen, září	út–ne	9–17 hod.
červen–srpen	út–ne	9–18 hod.

Poslední prohlídka začíná 45 min. před koncem otevírací doby.

Pro předem objednané skupiny je hrad otevřen po celý rok.

Hrad Český Šternberk
257 27 Český Šternberk 1
tel.: +420 317 855 101
e-mail: info@hradceskysternberk.cz
www.hradceskysternberk.cz

Beněšovsko
vidět hvězdy, slyšet les

Jemniště
Konopiště
Benešov

NOVÁ STEZKA 8.6.2013 ZAHÁJENÍ STEZKY, DOPROVODNÝ PROGRAM V CÍLY NA KONOPIŠTI

NOVÁ STEZKA S medem za medvědem – dobrodružná stezka pro děti od 6ti let přístupná celoročně již od června

NOVÁ STEZKA Za Habsburky do Benešova a okolí – stezka přístupná celoročně

EKOvláček Při návštěvě Benešova využijte k cestování ekovláček na trase Benešov–Konopiště a zpět

ROP STŘEDNÍ ČECHY
INVESTICE DO VAŠÍ BUDUCIHOUSTI SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKOU UNÍ Z EVROPSKÉHO FONDŮ PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
Benešov

www.benesov-city.cz

Starobylá Zruč nad Sázavou

První dochovaná písemná zmínka o Zruči pochází z roku 1328, ale osídlení krajiny je mnohem starší. Možná už templářští rytíři vybudovali na skále nad řekou Sázavou hrad strážící důležitou obchodní stezku. Původní dřevěnou tvrz časem nahradila kamenná stavba, kterou její majitelé postupně dobudovali a opevňovali.

Prakticky nedobytnou pevností se hrad stal během téměř 200leté vlády silného rodu Kolowratů ve 14. a 15. století. Za vlády rodu Kaleniců pak znamenala Zruč nebyvalého rozkvětu a v roce 1561 byla povýšena na město. Dominanta města se časem změnila z hradu na zámek, zásadní změny stavby však proběhly až za vlastnictví rodiny železničního stavitele Jana Schebka. Jeho syn Adolf začal v roce 1891 podle návrhů architekta Jan Vejrycha s rozsáhlou rekonstrukcí v novogotickém stylu. V roce 1948 byl zámek rodině Schebků zkonfiskován a po roce

1989 vrácen potomkům posledního majitele. V roce 2003 byla mezi majiteli a městem uzavřena dohoda a zámek je od té doby ve vlastnictví města. V letech 2006–2010 byl zámek za pomoci evropských fondů nákladně zrekonstruován a zpřístupněn veřejnosti.

Návštěvníci zámku si dnes mohou vybrat ze dvou prohlídkových okruhů, vystoupit na zámecskou věž nebo si prohlédnout pečlivě zrenovované interiéry. **Zámek** je otevřen každý den od 10 do 17 hod. od konce dubna (20. 4.) do září (28. 9.) a na své si přijdou i děti. Děvčata budou nadšená ze stálé expozice **Království panenek a medvídků** a kluci si mohou v hradním příkopu na **rytířské stezce Milo-ty Kolowrata** vyzkoušet, zda by byli platnými členy jeho družiny. Zájemci mohou navštívit i **regionální muzeum** mapující rozvoj ševcovského řemesla ve Zruči pod názvem „Od verpánku k Baťovi“. Malým návštěvníkům je ve Zruči k dispozici denně otevřené **dětské hřiště s kuličkovou dráhou** a dopravním hřištěm s možností zapůjčení šlapacích autíček.

www.zdarns.cz

**INFOCENTRUM
ZRUČ NAD SÁZAVOU**

Zámek 1
258 22 Zruč nad Sázavou
tel. 327 531 329
infocentrum@mesto-zruc.cz
www.mesto-zruc.cz

Kterak si páni pozvali na zámek faráře Jiříka

Psal se věk šestnáctý, když na zručském zámku sídlili páni a bratři Zdeněk a Léva z rodu pánů ze Zruče. Byli známí širému kraji životem nehodným šlechtice, spíše zbojníka či loupežníka. Tropili nejroztodivnější výtržnosti a jsouc Istivé mysli, klamali chudé poddané i bohaté panstvo, častokrát někoho zranili a neštíteli se ani takových činů jako ubližovat bezbranným ženám a olupovat je. Jednou, bylo to v čase před Velikonoci, každý chtěl tyto svátky oslavit, jak se sluší a patří. I po zámku pobíhaly služebné a smýčily každý kout, kuchařky leštily hrnce i pánve a z kuchyně to vonělo nejrůznějšími lahůdkami. A právě o svátcích jara se Léva se Zdeňkem rozhodli pozvat na zámek faráře Jiříka. Lákali ho na výborné

koláčky. Když farář dlouho odmítal jejich pozvání, začali mu vyhrožovat, aby ho strach donutil přijít. Tak tedy Jiřík odpoledne o Velikonocích na návštěvu přišel a ptal se pánů, proč si ho zavolali. Ti ho ale jen posadili za stůl a nalévali vínem tak dlouho, až farář opil. Proč to udělali, ví jen Bůh. Snad oloupit ho chtěli, možná vyzvědět něco tajného. Říká se ale, že duše hříšné obou pánů za trest odnesl do pekla čert a bedlivě si je strážil dodnes.

Hrad, co nemusí být vidět

Gotický hrad Karlštejn vybuodoval český král a císař Svaté říše římské Karel IV. Hrad měl sloužit nejen jako císařova pokladnice a letní rezidence, ale především jako místo uložení svatých relikvií a říšských korunovačních klenotů. Nejdůležitější stavbou hradu byla Velká věž s unikátní kaplí svatého Kříže.

Hrad stojí v srdci chráněné krajinné oblasti Český kras, a nabízí tak kromě prohlídky hradních interiérů a doprovodných kulturních akcí také velké množství lákavých cílů v okolní přírodě (lomy Velká a Malá Amerika, Koněpruské jeskyně...). Karlštejn mají tedy v oblibě nejen rodiny s dětmi, ale i milovníci vody, cyklistiky, pěší turistiky a kulturních památek. Celý hrad nabízí tři prohlídkové okruhy: I. Soukromé a reprezentační prostory císaře Karla IV.; II. Posvátné prostory hradu vč. kaple sv. Kříže; III. Vyhlídka z Velké věže.

V roce 2013 slavíme vedle 665. výročí jeho založení také 40. výročí natočení legendárního muzikálu Noc na Karlštejně režisérem Zdeňkem Podskalským. U této příležitosti jsme pro vás připravili i několik speciálních doprovodných akcí:

Výstava kostýmů z Noci na Karlštejně – výstava originálních kostýmů a rekvizit z natáčení filmu – kostýmy W. Matušky, M. Kopeckého, V. Brodského, J. Brejchové, J. Hanzlíka a dalších. Výstava je otevřena dle otevírací doby hradu až do konce září.

Po stopách filmu Noc na Karlštejně – večerní prohlídka po místech, kde se slavný muzikál natáčel. Každou středu v červenci a srpnu od 20.00 a 20.30 hod.

Karlštejnské zločiny v průběhu staletí – noční prohlídka po stopách zločinů, které se v průběhu staletí udály za zdmi hradu.

www.facebook.com/karlstejn
www.hradkarlstejn.cz

Co možná nevíte

Přestože hrad sám stojí na kopci, je obklopen ještě vyššími kopci, které jej činí téměř ze všech stran neviditelným. A právě zde nechal Karel IV. uložit císařské korunovační klenoty a celý korunovační poklad. Po jeho smrti (1378) byla za Zikmunda Lucemburského roku 1419 převezena na Karlštejn také česká svatováclavská koruna a korunní poklad. Obě koruny tak na Karlštejně bok po boku zůstaly necelé dva roky, kdy byly za husitských válek roku 1421 z hradu odvezeny. Ač se na Karlštejn česká

koruna pak ještě několikrát vrátila, je její originál od roku 1619 uložen v Chrámu sv. Víta na Pražském hradě a císařská koruna je vystavena ve vídeňském Hofburgu. Před několika lety se však na Karlštejně obě koruny symbolicky vrátily a kopie české a císařské koruny jsou dnes k vidění na konci prohlídky I. okruhu v hradní klenotnici. V hradní pokladnici je k vidění Karlštejnský poklad (pouze část původní kolekce), jehož součástí je také hlava krokodýla ze 14. století. V hradních inventárních seznamech se o ní dozvídáme v roce 1515, kdy je evidována jako „hlava draka zabitého svatým Jiřím“.

Kutnohorské zastavení

Historické jádro města bylo spolu s chrámem sv. Barbory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele zapsáno na seznam světového dědictví UNESCO. Ale příliš letopočtů a vladařů děti nejspíš úplně nezaujme. Proto pro vás máme tipy takové, které zaujmou i ty nejmenší.

Po stopách kutnohorského stříbra se můžete vydat v dominantním chrámu sv. Barbory, zasvěceném patronce všech havířů, a pokračovat návštěvou Hrádku, kde sídlí České muzeum stříbra. S průvodcem si můžete projít okruh „cesta stříbra“, kde vstoupíte do nefalšovaného středověkého stříbrného dolu. Po stopách stříbra dojdete také do někdejší královské mincovny a sídla českých králů ve Vlašském dvoře, kde na vás čekají mimo jiné 3D

modely, animovaný film o zpracování stříbra v tzv. „šmitně“ a pan pregér, co razí mince. Odpoledne doporučujeme procházku naučnou stezkou údolím říčky Vrchlice. Na jejích březích jsou dodnes patrné pozůstatky středověké těžby stříbra, a když budete mít štěstí, potkáte tu i raky.

Odhalte tajemství Sedleckého opatství – necelé 3 km z centra Kutné Hory, kde se nachází proslulá sedlecká Kostnice. Na unikátní výzdobě

sestavené z lidských kostí pracoval i slavný architekt J. B. Santini-Aichel. Za návštěvu stojí také nedaleká katedrála Nanebevzetí Panny Marie, jejíž pokladnice ukrývá třetí nejvážnější klenot České republiky. Magickou silou oplývající Kaňkovské vrchy, to je prehistorický křídový útes, propadlina středověkého dolu i jedinečný výhled z bezbariérové rozhledny na panorama Hory Kutné.

Zábava i odpočinek pro celou rodinu, to je areál Klimeška s jednou z nejdelších bobových drah v Evropě, ale i Kutnohorská letní plovárna. V okolí města můžete navštívit romantické zámky Kačina a Žleby, ale i tygříky, hrocha Davidka a další zvířátka v Ringellandu v Habrkovicích.

Skvělou příležitostí k poznávání magické tváře Kutné Hory jsou večerní prohlídky v rámci festivalu Kutnohorské léto. A pamatujte, že jeden den u nás jednoduše nestačí.

www.kutnahora.cz
www.guide.kh.cz

PRŮVODCOVSKÁ SLUŽBA
KUTNÁ HORA

INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
SPOLUFINANCOVANO EVROPSKOU
UNIÍ Z EVROPSKÉHO FONDU PRO
REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Stříbrný zvonek na Vlašském dvoře

Král Václav II., vědom si rostoucího bohatství stříbrných dolů kutnohorských, nechal tu vystavět královské sídlo, kde roku 1300 vznikla také královská mincovna. Povolal do města zkušené vlašské mincíře a pregéře, aby tu peníze razili, a na jejich počest byla královská mincovna nazvána Vlašský dvůr. Pověst říká, že jednou se z pokladnice ztratilo stříbro i důležité listiny horních práv, spolu s plány šachet a štol. Pátrání nikam nevedlo, proto dal mincmistr alespoň na kamennou obrubu vchodu do pokladnice, na výstrahu zlodějům, vytesat latinský nápis „Noli me tangere!“ (Nedotýkej se mne!). Horníci ale dál vinili Vlchy a na oplátku Vlaši svalovali vinu na horníky, až došlo na vzpouru, kdy ozbrojený havíř násilím vnikl do Vlašského dvora. Chtěli si tak vy-

moci, třeba i silou, přiznání Vlchů, kam listy a stříbro ukryli. Marné bylo Vlchů zapřísahání, jen větší hněvu se jim dostalo a v nastalé šarvátce byli pobiti. Na paměť krveprolití se pak o každé půlnoci rozezněl ve věži Vlašského dvora hlas stříbrného zvonku, provázený z nádvoří skučením duchů pobitých Vlchů. Když těžba stříbra na Horách Kutných ustala, zpustl Vlašský dvůr a jen zvonek svým půlnočním naléháním rušil klid měšťanů. Ovšem roku 1893, za veliké přestavby města, zmizel. Později se ale našel

na půdě pod trámem a dnes, den co den o polednách, z věže královské mincovny opět pobité Vlchy připomíná.

Jižní Čechy

CYKLISTICKÉ

Jižní Čechy

www.jiznicechy.cz

Jihočeský kraj – cyklistů ráj

Až se letos vydáte do jižních Čech za památkami, a nejlépe na kole, je dobré vědět, že jsme pro vás připravili také celou řadu zajímavých cykloakcí. Projekt realizuje Nadace jihočeské cyklostezky – šetrná turistika a tímto vás zve na akce pro cyklisty všech kategorií.

22. 6. Šumavské putování – 23. ročník

kontakt: KCT Volary, Bc. Rostislav Skotnica, DiS.
tel.: +420 606 834 430
e-mail: kctvolary@centrum.cz
www.kctvolary.wz.cz

13. 7. Kolem kolem Netolic 2013

„Za památkami Chelčicka a kolem Svobodných Hor“
kontakt: Město Netolice, Oldřich Petrášek
tel.: +420 388 324 201
e-mail: starosta@netolice.cz
www.netolice.cz

20. 7. Jihočeskou krajinou za šunkovou vidinou – Milevsko

kontakt: MAS Brána Písecka, Roman Čarek
tel.: +420 602 113 600
e-mail: carek.roman@cizova.cz
www.masbranapisecka.cz

14. 9. Zříceniny hradu na Malší a na Černé

kontakt: Město Trhové Sviny
tel.: +420 794 793 737, e-mail: kic@tsviny.cz
www.tsviny.cz

21. 9. Na kole severním Píseckem za zdravím

kontakt: DSO severního Písecka, Čimelice
tel.: +420 382 228 580
e-mail: severni.pisecko@iol.cz
www.severnipisecko.cz

5. 10. Přes kopec na Hradec aneb Jindřichohradecký pedál

Oficiální ukončení cyklistické sezony 2013 v Jihočeském kraji
kontakt: Informační středisko města Jindřichův Hradec
tel.: +420 384 363 546, e-mail: info@jh.cz
www.infocentrum.jh.cz

www.jiznicechy.cz
www.jihoceske-cyklostezky.cz

Uličkami táborskými z legend do současnosti

Město Tábor, ležící uprostřed romantické krajiny v povodí řeky Lužnice, patří díky velkému množství historických památek a svým přírodním krásám k nejnavštěvovanějším místům v České republice. Historie města je neodmyslitelně spjata s husitstvím. Právě stoupenci tohoto hnutí zde roku 1420 založili opevněné vojenské ležení a pojmenovali ho po biblické hoře Tábor. Během staletí prošel Tábor mnoha proměnami, ale svůj středověký charakter si uchoval dodnes.

Připomíná ho pozůstatek středověkého opevnění, spletitý labyrint podzemních chodeb a jediná věž původního hradu Kotnov s přilehlou Bechyňskou bránou. Po příjezdu do Tábora je dobré zamířit

přímo na Žižkovo náměstí, kde stojí socha slavného vojevůdce. Navštívit můžete Husitské muzeum, kostelní věž, Muzeum čokolády a marcipánu, Strašidelné podzemí se Skřítkovem, Muzeum LEGA a na okraji města Zoo Větrovy. Za zmínku stojí také nedaleký barokní chrám v Klokotech – známé poutní

místo, stejně jako oáza klidu v rušném městě, kterou je botanická zahrada se sbírkami hospodářsky významných rostlin a skleníky s ukázkami teplomilné flóry. Dobrým tipem k vaší návštěvě je také expozice

Táborský poklad, kde uvidíte unikátní nález téměř 4 000 stříbrných mincí z doby vlády Jagellonců. Moderně i poutavě pojatá výstava je umístěna v prostoru zrekonstruovaného bývalého pivovaru v areálu hradu Kotnov. Výlet do okolí města můžete směřovat po pravém břehu Lužnice, asi 1 km od centra města, kde se nachází Geologická expozice pod Klokoty, představující vybrané druhy hornin nejen táborského regionu.

Infocentrum Město Tábor
Žižkovo nám. 2, 390 01 Tábor
tel.: +420 381 486 230-3
e-mail: infocentrum@mutabor.cz
www.taborskasetkani.eu
www.taborcz.eu

Jihočeský kraj

Jak přišel Tábor ke svému jménu

Návrší dostalo jméno podle hory v Galileji, kde se Ježíš proměnil, aby apoštolům ukázal svou božskou podstatu. Tento biblický příběh připomínala stavba prostého kostela, příznačně zasvěceného památce Proměnění Páně. Zakladatelé Tábora tímto zasvěcením vyjádřili svou víru v brzkou proměnu Kristovy skryté přítomnosti v přítomnost tělesnou. Avšak jejich sny se brzy začaly hroutit pod tíhou reality.

Legenda o Staré radnici

Jak praví legenda, za její dlouhou výstavbou byla nejspíš i přílišná spořivost táborských konšelů za honoráře mistrům stavitelům. Posledním byl jistý Roskopf, který dokončil stavbu kolem roku 1521. A protože se nemohl dočkat sjednané odměny, zasadil do klenby v radničním paláci figurku mužička s nahou zadnicí. Výstižně tak vyjádřil své mínění o platební (ne)moralce zdejších měšťanů.

Skála nad Jordánem

V knize Pověsti z Táborska se praví, že pravověrní Táboráci jsou náležitě hrdí na táborskou kostelní věž. Podle pověsti je prý tak vysoká, jak je hluboký Jordán pod skálou, na které býval namalovaný neznámý rytíř. V těch místech není radno se příliš zdržovat, když nad Táborem zuří bouře. V hromobití je tu slyšet dusot koní, na kterých se tajemní jezdcí ženou tryskem ke skále. V čele jede neznámý rytíř s taseným mečem, sedící na bělouši bez hlavy, a za ním jezdci ve starodávném oblečení, na zpěněných koních, ze kterých kape krev. Strašidelná jízda končí v tůni pod skálou a běda člověku, který by se jí připlel do cesty! Čekala by ho jistá smrt. K obrazu rytíře na skále se váže několik pověstí. Jedna vypráví o pádu rytíře pronásledujícího jelena při lovu. Jiná o švédském důstojníkovi, který tu s koněm spadl ze skály při obléhání města, oba se utopili.

Jindřichovým Hradcem křížem krážem

Státní hrad a zámek

Svou rozlohou se řadí na třetí místo v ČR. V jeho útrobách se ukrývá na 300 místností, k jejichž otevření je zapotřebí asi 500 klíčů, a návštěvníci si mohou vybrat ze tří prohlídkových tras. Pro svou jedinečnou atmosféru je místem konání kulturně-společenských akcí: například Den města (červenec), Noční prohlídky hradem a zámekem s bílou paní (červenec, srpen), Opera na zámku (srpen), Adventní a Vánoční trhy na zámku (prosinec). (www.zamek-jindrichuvhradec.eu)

Dům gobelínů

Přesně v roce 1910 založila ve městě své dílny pro tkaní a restaurování tapiserií Marie Hoppe Teinitzerová. Po více než sto letech se unikátní rukodělná technika dočkala důstojného zázemí ve zrekonstru-

ovaném objektu bývalého zámeckého pivovaru. Pro návštěvníky je tu připravena expozice Muzea Jindřichohradecka s názvem Život a dílo Marie Hoppe Teinitzerové, jakož i tzv. živá expozice, kde zručné tkadleny nechají zájemce nahlédnout do tajů výroby a restaurování tapiserií. (www.dumgobelinu.cz)

Muzeum Jindřichohradecka

Jeho expozice najdete ve dvou budovách, na Balbínově náměstí a ve Štítného ulici. Nejznámějším exponátem je největší lidový mechanický betlém na světě – Krýzovy jesličky, na kterých jejich autor, místní punčochářský mistr Tomáš Krýza, pracoval více než 60 let. Muzeum nabízí také expozice malovaných ostrostřeleckých terčů a terčových zbraní, letecké bitvy nad Jindřichohradeckem nebo síň operní pěvkyně Emy Destinové. (www.mjh.cz)

Muzeum fotografie a moderních obrazových médií

Objekt bývalé jezuitské koleje, který pro účely muzea prošel rozsáhlou rekonstrukcí, se stal místem pro setkávání laické i odborné veřejnosti. Ve sbírkách mají své zastoupení práce předních domácích i zahraničních autorů, ale i neznámých fotografů. Velmi oblíbené jsou především u nastupující generace fotografů tematicky zaměřené fotografické workshopy. (www.mfmom.cz)

Aqua show – sv. Florián

Zveme vás do Růžové ulice k návštěvě Obchodně-medicínského centra sv. Florián. Pasáž, jejíž dominantou je socha sv. Floriána, patrona hasičů, nabízí unikátní aqua show. K vidění je denně, a to vždy v celou hodinu od 9 do 20 hodin. Nenechte si ujít světelné efekty, videoprojekce a obrazce tvořené kapkami padající vody, podbarvené tóny působivé hudby. (www.svflorian.cz)

www.infocentrum.jh.cz
www.jh.cz

Kjindřichohradeckému hradu a Černé kuchyni se váže pověst o bílé paní. Vypráví o osobě dobrotivé, jež se zjevovala v bílém rouše jako předzvěst osudových událostí rožmberského rodu. Přestože jejím pravzorem byla nejspíš manželka Jindřicha II. Markéta z Hardeggu, historik Balbín ji spojil s postavou Perchty z Rožmberka. Ta ale nejspíš v Hradci nikdy nebyla. Inu, pověst... Jejím velmi důležitým motivem je však stará tradice vaření sladké kaše pro chudinu z města i okolí. Tohoto obdarování kaší „z krupice pšeničné teplým pivem a medem zavařená a makovým olejem maštěná“ se účastnilo vždy několik tisíc lidí. Pradávný zvyk sice na hradeckém panství císař Josef II. zakázal, ale několik posledních let je tradice obnovena při každoroční akci „Advent na státním hradu a zámku“.

Středověký vodní mlýn v Hoslovicích

Necelých 17 km jihozápadně od Strakonice leží ve zvlněné krajině šumavského Podlesí v obci Hoslovice unikátní středověký vodní mlýn. Jeho návštěvou se přeneseme do dob dávno minulých a připomeneme si dojemný příběh dvou bratrů, posledních mlynářů.

Dřina, útlak a osamění. Naše historie s sebou nepřináší pouze úspěchy a revoluce, ale také srdceryvné příběhy lidí žijících mimo společnost. Podobný příběh známe i z Pošumaví, kde v obci Hoslovice dodnes poklidně stojí starý mlýn o jednom kole. Zde žili a pracovali bratři Harantové. V impozantním osudu dvou mlynářů objevíme nejen zlobu, útlak a snahu o pokoření ze strany komunistického režimu, ale také příklady hrdosti, vzdoru a dnes již nepředstavitelné řemeslné zručnosti.

Náš příběh začíná právě změnou režimu, kdy samotářský Karel a František odmítli vstoupit do JZD a jejich pozemky se ocitly uprostřed družstevních. Po incidentu s potřísněnou holínkou jednoho z členů SNB páchnoucím hnojem byli oba bratři

posláni na 701 denní vojenské cvičení k pomocným technickým praporům do Komárna. Po návratu Harantové stále pásli krávy a sušili seno na svých polích, nepřijímali poštovní zásilky, ignorovali úřady a k volbám nechodili. Toto chování vedlo k dalšímu zatčení a během soudního procesu byli prohlášeni za nesvéprávné, přestože lékaři nestanovili žádnou duševní poruchu.

Díky tomuto jednání se bratři stále více izolovali od společnosti. Odmítli zavedení elektrické energie a vody. K obživě jim stačil mlýn, pole a zvířata. Chleba si upekli a ze slámy vyrobili došky. Sami opravili i opotřebovanou hřídel mlýnského kola jen s pomocí dláta a sekyry. Neměli žádné peníze a do obchodu nechodili. Jen petrolej na svícení a sůl dostávali od

Středověký
vodní mlýn
Hoslovice
Kouzlo zastavení

známých. To jediné si nedokázali vyrobit sami. Obtížnější však bylo starat se o mlýnské zařízení, které postupně trouchnivělo a časem se úplně zastavilo. Od té chvíle již byli bratři závislí na pomoci druhých.

V roce 1982 po smrti Františka se o Karla začal starat jeho synovec. Ten svému strýci zařídil sociální důchod 775 korun měsíčně. Nikdy mu to však neřekl, jelikož strýc by si peníze od státu nevzal. Nakupoval mu jídlo a potřeby do domácnosti. Až do své smrti byl Karel zcela soběstačný. Zemřel v roce 2004 ve věku 86 let.

Vodní mlýn v Hoslovicích tedy není jen památka, nejsou to jen krásné řemeslné akce v průběhu návštěvní sezony, které provoní domácí chleba právě upečený v peci, ale je to také fascinující, krutý i dojemný příběh dvou bratrů, kteří se vzepřeli společnosti, a uchovali nám tak autentický odkaz dob dávno minulých. Tento odkaz si připomenou všichni, kteří mlýn navštíví.

Otevírací doba:

duben, květen, září, říjen

pondělí: zavřeno, úterý–neděle: 9–16 hod.

červen–srpen: denně: 9–17 hod.

Vaše návštěva, naše radost.

www.muzeum-strakonice.cz

Do mlýna za starou mluvou

Ze slovníčku šumavského Podlesí vybíráme:

- došek** – střešní krytina vytvořená ze žitné slámy
- dožínky** – slavnost spojená s koncem sklizně obilí
- hnětyňky** – sladké pečivo z třeňého těsta, které se peklo v Pošumaví na posvícení; k pečení hnětynek se užívaly zvláštní formy, po upečení se hnětyňky polévaly polevou a zdobily malými cukrovými ozdobami (kytičkami)
- jidašci** – velikonoční pečivo z kynutého těsta ve tvaru provazu připomíná tragický konec apoštola Jidaše

konopická – oblíbená slavnost v Pošumaví, která se pořádala po sklizni lnu a konopí; jednalo se o lidové divadlo se zpěvy, které parodovalo selskou svatbu

podmásli – vedlejší produkt, který vznikne při vrcení či stloukání smetany v máslo (neuvrcená smetana)

pučálka – pokrm z napolo uvařeného či namočeného a upraženého hrachu

syrovátka – vedlejší produkt při výrobě tvarohu (tvaroh se vyráběl ze zysklého mléka)

šindel – střešní krytina zhotovená ze dřeva, úzké prkénko klínovitého tvaru s drážkou

vrtění másla – vrtěním smetany v máselnici pomocí jednoduché dřevěné vrtule poháněné točící pákou se uvrť/vytvoří máslo

žentour – zařízení ze dřeva zajišťující pohon u jednoduchých mechanických strojů (mlátičky), jeho základ tvoří velké kolo s trámy, do kterých se zapřahal tažný dobytek, či jej uváděli do pohybu sami lidé

www.kampocesku.cz

Sokolovské památky

Západočeský Sokolov leží na soutoku řek Ohře a Svatavy. Výhodná poloha předurčuje město jako výchozí bránu do Slavkovského lesa a západní části Krušných hor.

Sokolov nabízí procházku starým městem a parkem se zámekem, návštěvu krajského muzea či pohled na město z rozhledny Hard. Ve městě se koná i mnoho kulturních akcí (např. již tradiční Hornická pouť v září) a na své si přijdou i milovníci sportu (osmnáctijamkové golfové hřiště či koupaliště Michal).

Sokolovský zámek – pozdně renesanční, vznikl po roce 1663 na půdorysu starší šlikovské vodní tvrze.
Klášteřní kostel sv. Antonína – jednolodní klenutá stavba s postranními kaplemi. Rekonstrukce kláštera i hrobky proběhla v 90. letech.

Sokolovský zámek

Kostel sv. Jakuba

Hornický dům (Městský dům kultury) – z let 1923–1925 podle návrhu architekta Rudolfa Welse s reliéfem „Jeden den ze života horníka“ v průčelí budovy.

Rozhledna Hard – na nevysokém návrší zvaném Hard, kde se koncem 19. století nalézal městský hřbitov, střelnice a také kamenný vyhlídkový glo-

riet. Nynější rozhledna byla otevřena v roce 2001. Z prosklené vyhlídky ve výšce 14,5 metru je vidět Sokolov a vrcholy Krušných hor.

www.sokinfo.cz
www.sokolov.cz

 Sokolov

Jak vznikl Sokolov

Kdy Sokolov vznikl, nikdo neví a už se asi nikdy nedoví. V roce 1397 vyhořela stará radnice a spolu s ní byly zničeny všechny prameny, co tam byly uloženy. Jméno Sokolov, tenkrát ovšem ve své původní podobě Valkenowe, se poprvé objevuje v jedné listině z roku 1279.

Bylo to v čase křížových výprav. Někde na horním toku Ohře žil rytíř a ten se zúčastnil tažení proti Turkům, kteří tenkrát znesnadňovali věřícím přístup k Ježíšovu hrobu ve Svaté zemi. Když se pak po létech vrátil do své vlasti, našel místo své tvrze jen spáleniště a zarostlý hrob své ženy a dítěte. Poklekl, pomodlil se nad opršelymi krovky a rozhodl se, že odejde z míst, která mu připomínala ztrátu lidí nejdražších. Pustil

se po řece a po krátkém putování lučinatým údolím došel až k soutoku Ohře a Svatavy. Tam si v pustých lesích postavil chýši. Živil se lovem ryb, zvěře a medem divokých včel. Do té krajiny zajížděli často loketští hradiňáci na lov se cvičenými sokoly. Rytíř, prošlý těžkými boji, byl pry i dobrým ranhojičem. I vyhledávali ho proto obyvatelé okolních slovanských vsí. Brzy vznikla kolem poustevníka srubu osada, kde cvičili lovcí sokoly a již bylo dáno jméno po sokolech – Sokolov. Obraz sokola později přešel do městského znaku. Pověst ztvárnil jakýsi chebský sochař v postavě sokolníka na městské kašně – legendární zakladatel města drží na dlani cvičeného sokola a u nohou mu sedí pes. Dřív sloupy, na kterém socha stojí, je zdoben chmelovou ratolestí. V době, kdy byla kašna postavena, se ještě na Sokolovsku rodil znamenitý chmel.

Karlovy VARY°

lázeňské město jako žádné jiné

Kromě unikátních přírodních léčivých zdrojů, které navrací zdraví, a rozmanitých procedur, při kterých budete hýčkáni, zde naleznete i jedinečnou scenérii s nádhernou lázeňskou architekturou...

Mlýnská kolonáda

Slavný architekt Josef Zítka ji původně zamýšlel jako dvoupodlažní a ještě honosnější. Po svém dokončení ale nebyla kolonáda přijata s velkým nadšením. Prý neladila s charakterem lázeňského centra.

Tržní kolonáda

Dřevěná stavba, postavená ve švýcarském stylu, měla podle plánu zastřešovat zřídla jen pár let. Když už však stála nad prameny Tržním a Karla IV. více než sto let, město se rozhodlo ji zachovat a kompletně ji i zrekonstruovat.

Zámecká věž

Nalézá se nad Zámeckou kolonádou. Původní gotická stavba pocházela z období kolem roku 1358

a byla postavena na příkaz Karla IV. Při ničícím požáru v roce 1604 budova shořela. Rekonstrukce v barokním stylu se dočkala už jen věž, ze které byli vítáni významní lázeňští hosté.

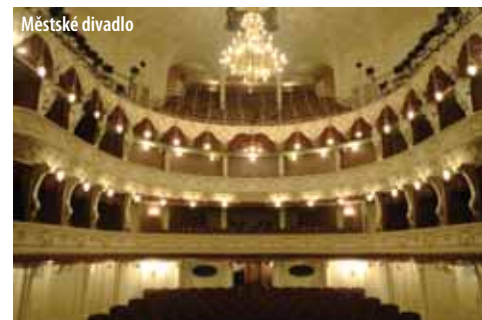
Lázně I

Lázně I

Císařské lázně, nazývané též Lázně I, najdete naproti Grandhotelu Pupp. Autory této majestátní stavby s půdorysem ve tvaru U jsou vídeňští architekti Fellner a Helmer, kteří postavili Císařské lázně v duchu renesance s prvky antické architektury.

Poštovní dvůr

Budova je postavena v duchu klasicismu. Hlavně v interiérech se však setkáte i s romantismem. Původně sloužila k ustájení poštovních koní. Netrvalo však dlouho a začala se tu scházet lázeňská společnost. Dvůr byl (a je dodnes) dějištěm oslav, sešlostí i koncertů.

Městské divadlo

Městské divadlo

Dvojice Fellner a Helmer oblékla divadlo do novobarokní róby. Pokud se vám zdá krásné zvenku, budete doslova ohromeni jeho interiérem. Prohlídku vám zajistí místní infocentrum.

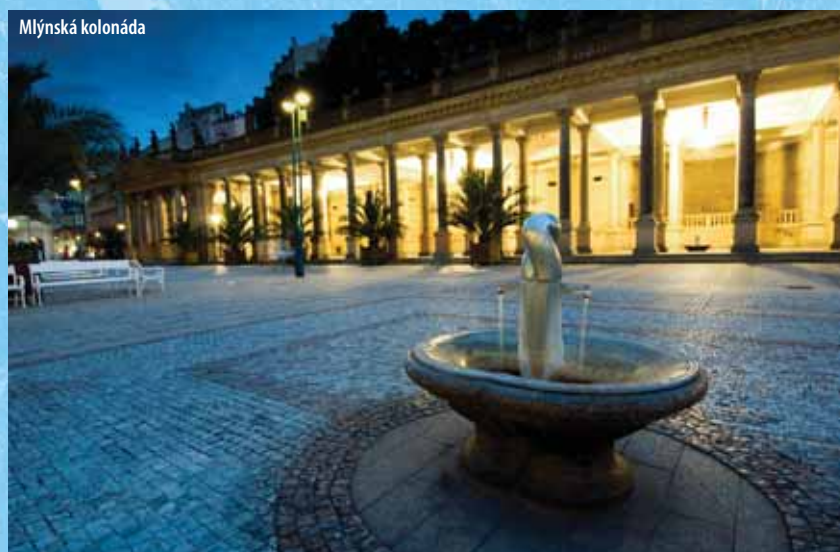
Kostel sv. Máří Magdalény

Barokní chrám Kiliána Dientzenhofera byl postaven na místě bývalého gotického kostela. V podzemí chrámu se nalézá unikátní pohřební kaple. Jsou zde uloženy kosterní pozůstatky ze zrušeného hřbitova. Pro zájemce jsou pořádány i prohlídky barokní krypty.

www.karlovyvary.cz

Legenda o vzniku Karlových Varů

Jednoho dne se císař Karel IV. se svou družinou vydal na loveckou výpravu do lesů, kde v dnešní době vyvěrají horké termální prameny. Zdejší lesy byly plné zvěře. Tu najednou jeden z loveckých psů začal honit jelena. Lovci uslyšeli psí nářek a v domněnku, že psa poranila pronásledovaná zvěř, okamžitě přispěchali k močálu, odkud se ozývalo kňučení zvířete. Nemohli však uvěřit vlastními očima, jaká podívaná se jim naskytla. Pes spadl do vařící tůně, do místa, kde nyní vyvěrá nejvydatnější gejzír – Vřídlo. Když byl o této události císař informován, okamžitě se vydal k onomu místu, ochutnal léčivou vodu a za přítomnosti svých lékařů poznamenal, že tato voda může být v budoucnosti vhodná k léčení lidského těla. Později sám Karel IV. léčivou vodu vyzkoušel na svou poraněnou nohu, a když zpozoroval zlepšení, nechal kolem pramene vybudovat město.

Mlýnská kolonáda

V Chomutově jdou příroda a historie ruku v ruce

O Chomutově se říká, že je městem, které vás příjemně překvapí. Pokud se totiž do tohoto města ležícího na úpatí Krušných hor v severozápadních Čechách vydáte, zažijete a uvidíte mnoho krásného a určitě si řeknete, že do Chomutova se určitě stojí za to vrátit.

Bezručovo údolí je nehlubší a nejdelší údolí Krušných hor a bývá nazýváno jejich branou. Údolí, kterým se vine řeka Chomutovka, je přírodním parkem, kde lze kromě překrásné přírody, jejímž jádrem jsou přírodní rezervace Novodomské rašeliniště, Buky nad Kameničkou a přírodní památka Krásná Lípa, obdivovat i historické památky, jakými jsou zřícenina hradu Hausberk ze 14. století, odkud je překrásný výhled do krajiny, nebo unikátní technická památka vodní přehrada Kamenička z roku 1904 s nádhernou kamennou hrází.

Na opačné straně města najdou turisté další propojení přírody a historie. Na 112 hektarech se zde rozkládá **Podkrušnohorský zoopark**, který je svou rozlohou největší v zemi. Je sice jednou z nejmladších zoologických zahrad u nás, avšak může se po-

chlubit **Kaštankou**, nejstarší alejí jedlých kaštanů v Čechách. Již v 17. století ji zde vysadili jezuité, aby Chomutovanům zajistili obživu pro případ hladomoru. V areálu zooparku se pak nachází i pro turisty hodně atraktivní skanzen Stará Ves, jenž je ukázkou historie a způsobu života obyvatel původních vesnic Krušnohoří. Dominantou Staré Vsi je funkční větrný mlýn holandského typu a kaplička zasvěcená svatému Antonínu z Padovy. Roubená stavba zve k návštěvě stálých expozic včelařství a hračkářství. Statek nabízí komplexní pohled na venkovský život zahrnující běžné domácí práce, zemědělství a řemeslnictví. V rámci doprovodných akcí se zde konají také názorné ukázky téměř zapomenutého způsobu života i lidových tradic a řemesel.

Se zooparkem sousedí areál **Kamencového jezera**. I to se může pochlubit svým unikátem – je jediné svého druhu na světě a jeho vodě jsou přisuzovány léčivé účinky. Z celého areálu s dřevěnými moly a altánky na návštěvníka dýchne poklidná atmosféra první republiky, avšak jeho historie je mnohem delší a barvitější. Jeho vznik je dokonce opředen pověstí...

www.eChomutov.cz

Pověst o Kamencovém jezeře

Budoucí slávu Kamencového jezera prý předpověděl už chomutovský staletý prorok Suchý Merten, když kdysi dávno v 15. století řekl: „Na louce, která je uzavřena ze tří stran do jakéhosi kotle, je ukryt veliký poklad. Ten bude po dlouhou dobu živit četné rodiny.“ Mnoho lidí se pokoušelo nějaký poklad vyzdvihnout, ale nic nenašli. Podařilo se to až místnímu řezníkovi Lazaru Grohmanovi, který se jednoho dne pozdě večer vracel domů z Červeného Hrádku a cestou ho zastihla prudká bouře. S úderem půlnoci udeřil blesk a ozářil místo, na kterém se zje-

vila krásná víla. Prozradila mu, že když začne na tomto místě příští noc kopat, čeká jej veliké bohatství a štěstí. Musí si ale přivést pomocníky a spravedlivě se s nimi rozdělit, jinak poklad duchové odnesou neznámo kam. Grohman vílu uposlechl a nehluboko pod povrchem narazil na kamencovou a sirnou hlínu. Založil zde kamencový důl, ze kterého měl užitek on i celé město. Chamtivost pozdějších majitelů dolu však způsobila jeho zánik. Když jednou dělníci narazili na mocnou slouj kamencové hlíny, objevil se v chodbě pramen vody, který postupně zaplavil celý důl. V propadlině pak vzniklo Kamencové jezero, které dle původního proroctví dává obživu četným rodinám.

Za alchymistou magistrem Kelleyem do Mostu

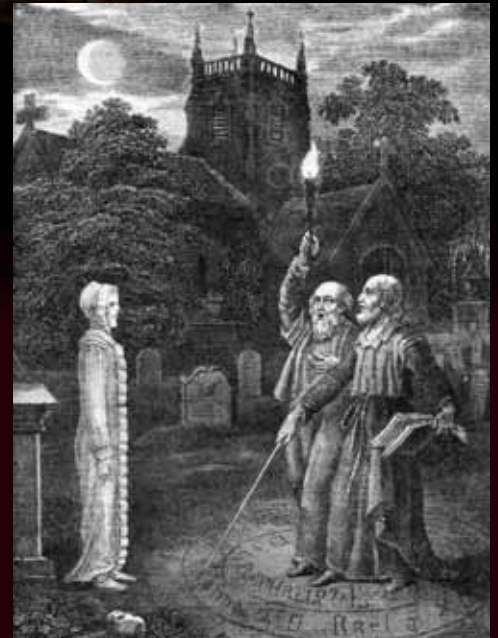
Horkou novinkou letošní sezony na mosteckém hradě Hněvín je stálá výstava Dílna magistra Edwarda Kelleyho. Alchymista, kterého si oblíbil a posléze ztratil sám císař Rudolf II., právě na hradě Hněvín našel svou smrt. Krátce předtím, než Edward Kelley dobrovolně odešel ze světa, údajně město Most proklel. Po několika staletích původní město skutečně zmizelo z povrchu zemského.

Jaká byla životní pouť této skutečné historické postavy, to už návštěvníkům hradu Hněvína odhalí nová expozice. V sedmi zastaveních poodkryje alchymistické kousky a triky, které dovedly Kelleyho až k císařskému dvoru. Prostřednictvím scénické koláže připomene, oč se velký alchymista, mág a mystifikátor pokoušel a co někdy s notnou dávkou štěstí i uskutečnil.

Dílna magistra Edwarda Kelleyho bude otevřena 12. června, navštívit ji můžete až do konce září, každý den od 11 do 17 hodin. U příležitosti otevření výstavy bude vydána limitovaná edice turistické známky.

V Mostě ale můžete navštívit spoustu dalších zajímavostí, například děkanský kostel, jehož unikátní přesun dodnes budí obdiv v celém světě, sportovní areály autodrom, hipodrom (koňské závodiště), aerodrom (letišťe) a koupaliště Aquadrom nebo volnočasové areály u jezer Matylda a Benedikt, to je jen stručná nabídka z širokého a bohatého turistického menu.

Více na:
www.mesto-most.cz
www.imostecko.cz

Alchymista, mág a podvodník Edward Kelley

Magistr Edward Kelley se narodil v Anglii roku 1555. Byl zapsán ke studiu na Oxford, a přestože studium nedokončil, celý život užíval neoprávněně univerzitní titul. Následně se učil lékárníkem, pracoval také v advokátní kanceláři, kde se dopustil podvodu padělatelství, za což mu byly uříznuty obě uši. Poté vstoupil do služeb známého učenca Johna Dee, se kterým později odcestoval do Polska a do Čech.

Alchymistické kousky, které E. Kelley předváděl u Viléma z Rožmberka, zaujaly samotného císaře Rudolfa II. První pokus uskutečněný před císařem dopadl skvěle, protože Kelley prý dokázal proměnit libovolný kov v čisté zlato. Další životní osud ho spojil s Johanou Westonovou, vdovou z Mostu. Byla to láska na první pohled, a tak se po měsíční známosti konala svatba. Paní Westonová se stala paní Kelleyovou, prodala svůj dům a své statky v Mostě a následovala svého manžela do Prahy.

Oblíbenost Edwarda Kelleyho u císařského dvora však začala pomíjet. Osudným se mu stal souboj s dvorním úředníkem Hunklerem v roce 1591, při kterém přišel císařův dvořan o život. Souboje byly v té době zakázány, a proto Kelley z Prahy uprchl. Byl ale zatčen a uvězněn na hradě Křivoklát. Odtud se snažil uprchnout, po laně se spustil z věže, to se však přetrhlo a Kelley se zranil tak vážně, že mu byla amputována noha.

Kelley byl převezen do bezpečnějšího vězení na mostecký hrad Hněvín, kde mohl dělat i své pokusy. V létě roku 1597 zde dokončil své dílo *Tractus de lapide philosophorum* (Pojednání o kameni mudrců), kterým chtěl obložit císaře. Rudolf II. ho však z vězení nepropustil. Magistr Kelley se rozhodl pro druhý útek. Ten se opět nezdařil a alchymista si zranil druhou, zdravou nohu. Protože trpěl velkými bolestmi, rozhodl se, že nebude dožít svůj život jako mrzák. Vypil smrtící tekutinu a 1. listopadu 1597 ve věku 42 let na hradě Hněvín umírá.

Traduje se, že před svou smrtí magistr Edward Kelley proklel mostecký hrad a město Most, aby zmizely z povrchu země za všechna příkoří, jichž se mu zde dostalo. Pravda je, že hrad zmizel za několik desítek let a samotné město o necelých čtyři sta let také.

Památník Terezín, národní kulturní památka

Památník vznikl v místech utrpení desetitisíců lidí původně jako Památník národního utrpení roku 1947 z iniciativy vlády znovu obnoveného Československa. V České republice je jedinou institucí svého druhu. Jeho posláním je uchovávat památku obětí rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace, rozvíjet muzejní, výzkumnou a vzdělávací činnost, jakož i pečovat o místa spojená s utrpením a smrtí desetitisíců obětí vlády násilí.

OTEVÍRACÍ DOBA

Malá pevnost

Zimní čas 1. 11. – 31. 3.: denně 8.00–16.30

Letní čas 1. 4. – 31. 10.: denně 8.00–18.00

Muzeum ghetta a Magdeburská kasárna

Zimní čas 1. 11. – 31. 3.: denně 9.00–17.30

Letní čas 1. 4. – 31. 10.: denně 9.00–18.00

Krematorium

v sobotu zavřeno

Zimní čas 1. 11. – 31. 3.: 10.00–16.00

Letní čas 1. 4. – 31. 10.: 10.00–18.00

Kolumbárium, obřadní místnosti a ústřední márnice

Zimní čas 1. 11. – 31. 3.: denně 9.00–17.00

Letní čas 1. 4. – 31. 10.: denně 9.00–18.00

Modlitebna z doby terezínského ghetta a replika mansardy

Zimní čas 1. 11. – 31. 3.: denně 9.00–17.30

Letní čas 1. 4. – 31. 10.: denně 9.00–18.00

Zavírací dny ve všech objektech

24.–26. 12. a 1. 1.

Otevírací doba se mění na letní a zimní v den následující po změně času na letní a zpět (říjen a březen). Data 31. 10./1. 11. a 31. 3./1. 4. jsou tedy pouze orientační!

Akce

27. 6. Pietní akt u příležitosti poprav Milady Horákové v 9.30 hod. v pamětní síni v bývalém Kran-kenrevieru, Malá pevnost Terezín

1. 9. Tryzna Kever Avot na Židovském hřbitově v 11 hod. v krematoriu na Židovském hřbitově

16. 10. Zpřístupnění dalších prostor bývalého ko-lumbária ve 12 hod.

20. 12. Pietní akt u příležitosti narození Milady Ho-rákové v 9.30 hod. v pamětní síni v bývalém Kran-kenrevieru, Malá pevnost Terezín

Výstavy

18. 4. – 30. 6. Jiřina a Jiří Hankeovi BLACK&WHITE (fotografie), výstavní prostor IV. dvo-ora Malé pevnosti (cela č. 42).

18. 4. – 31. 10. Jiří Kubový (kresby-objekty) Předšálí kina v Malé pevnosti a IV. dvůr Malé pev-nosti (cela č. 41).

30. 4. – 26. 8. Kamila Ženatá (instalace) Cely bývalého ženského dvora Malé pevnosti.

12.–30. 6. Proč v ghettu múzy nemlčely? (výtvarná výstava), předšálí kina Muzea ghetta.

8. 8. – 31. 10. Tomáš Laub (grafika) Cely bývalého ženského dvora Malé pevnosti.

8. 8. – 31. 10. Michal Vystavěl (obrazy) IV. dvůr Malé pevnosti (cela č. 42).

10. 10. – 31. 12. Manželé Turkovi (keramické objekty), předšálí kina v Malé pevnosti.

16. 10. – 31. 12. Vykonavatelé zločinu. Represivní aparát SS v Terezíně a Litoměřicích (1940–1945), předšálí kina Muzea ghetta.

PAMÁTNÍK TEREZÍN

národní kulturní památka

www.pamatnik-terezin.cz
www.facebook.com/TerezinMemorial

Za tajemstvím zlatavého moku

Pivo je považováno za český národní nápoj, ale víte například, z čeho se vyrábí, jak dlouho musí ležet, nebo jak se má správně načepovat, aby vám chutnalo? Pokud ne, vydejte se na prohlídku některého z českých pivovarů. Můžete je navštívit po celý rok a za každého počasí. Aktuální časy prohlídek zjistíte na uvedených kontaktech.

Setkejte se s legendou Pilsner Urquell

Plzeň je přezdívána hlavním městem piva. A ne nadarmo. Pivo se zde vařilo už od dob jejího založení na konci 13. století. Ale celosvětový věhlas získalo pivo z Plzně až po vzniku Měšťanského pivovaru, dnešního Plzeňského Prazdroje. Zde byla roku 1842 uvařena první várka piva, jak ho známe dnes – řízný, lahodný spodně kvašený ležák zlatavé barvy se sněhobílou pěnou. Věhlas plzeňského piva se rychle rozšířil po celém světě a od té doby se stalo inspirací pro více než dvě třetiny všech světových piv s označením pils, pilsner či pilsener. Přijďte se na vlastní oči podívat, jak vzniká tato legenda. Prohlédnete si autentická místa pivovaru, kde se pivo vaří již 170 let. Navštívíte srdce pivovaru – historickou a současnou varnu, prohlédnete si moderní stáčírnu, okusíte suroviny, ze kterých se plzeňský ležák vyrábí. Prohlídka je zakončena v historických pivovarských sklepech, kde, pokud jste starší 18 let, ochutnáte nefiltrované pivo Pilsner Urquell čepované přímo z dubových ležáckých sudů. Prohlídky probíhají každý den. (U Prazdroje 7, Plzeň; tel.: +420 377 062 888; www.prazdrojvisit.cz)

Za zábavou do pivovaru Gambrinus

V areálu Plzeňského Prazdroje najdete i druhý známý plzeňský pivovar – Gambrinus. Čeká tu na vás prohlídka nabitá akcí a zábavou. Poznáte suroviny, tradiční postupy a nejmodernější technologie. Neopakovatelný zážitek si určitě odnesete z interaktivní „Gambrinus Arény“. Vydáte se na výlet do historie pivovaru, který byl během náletů v r. 1945 téměř srovnán se zemí. Můžete si zkusit kopnout penaltu na virtuální fotbalovou branku s mimořádně mrštným virtuálním brankářem nebo se v záři reflektorů stanete kytaristou rockové skupiny. A to nejlepší nakonec. Zatímco budete moci ochutnat různé varianty piva Gambrinus, pokud už je vám 18 let, opravdoví pivovarští profici vám prozradí, jak správně čepovat pivo. Ono to totiž, pokud se má pivo ošetřovat, čepovat a podávat správně, není nic pro lajdáky ani nešiky. Můžete si to vyzkoušet! Pivovar Gambrinus můžete navštívit každou sobotu. (U Prazdroje 7, Plzeň; tel.: +420 377 062 888; www.pivovar.gambrinus.cz)

Do Velkých Popovic za kozlem Oldou

Pivovar ve Velkých Popovicích patří u nás nejen k těm nejznámějším a největším, ale také k těm nejkrásnějším. Pivovar nechal postavit v 70. letech 19. století kousek od Prahy v malebné vesničce Velké Popovice baron František Ringhoffer, majitel zdejšího panství, továrnicka a starosta Smíchova. Na prohlídce poznáte jeho příběh, seznámíte se s bohatou historií i současností pivovaru a nahlédnete pod pokličku tajemství výrobního procesu piva Velkopopovický Kozel. V historické varně z roku 1928 zjistíte, kdo je tím správným českým fachmanem. V ležáckých sklepech ti starší 18 let ochutnají pivo Velkopopovický Kozel nefiltrované nebo jinou variantu čepovanou z unikátního výčepu. Tunelem s pivovodem dlouhým téměř 40 metrů se dostanete do budovy stáčírny lahví a sudů s plně automatizovanými linkami a s expozicemi historie pivních obalů, nakládky piva a exportu piva Velkopopovický Kozel a jeho úspěchů v zahraničí. A na závěr vás čeká setkání s živým maskotem pivovaru – kozlem Oldou. Prohlídky probíhají každý den. (Ringhofferova 1, Velké Popovice; tel.: +420 323 683 425; www.pivovar.kozel.cz)

Teplické skalní město

Teplické skály oprávněně patří k nejobdivovanějším přírodním lokalitám nejen v České republice. Necháte-li se lákat k návštěvě tohoto kouzelného skalního města, které je rozsáhlejší částí Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály, čeká vás procházka divokým skalním labyrintem, jehož monumentální krása doslova bere dech. Projdete pod masivními Chrámovými stěnami, prostoupíte úzké soutěsky Anenského údolí, navštívíte malebná zákoutí i velkolepé vyhlídky. Labyrint soutěsek a skal vám bude připomínat zkamenělé město, jehož věžovité domy jako by byly zaklety do roztodivných útvarů – do „skalních měst“.

Na šestikilometrovém okruhu Teplickým skalním městem můžete na několika desítkách ukazatelů s pojmenováním skal porovnat své pozorovací schopnosti a svou představivost s představivostí našich prapraprababiček a praprapradědeků. Za

povšimnutí stojí i strmý výstup po železných schodech na zřícenině středověkého strážního hradu Sřtmen, z jehož vrcholu se vám naskytne nádherný výhled na blízké i vzdálenější okolí. Ve skalních rozsedlinách pak i za nejparnějšího léta můžete nalézt zbytky sněhu a ledu jako připomínku minulé zimy.

Celým turistickým okruhem vás provede naučná stezka Josefa Vavrouška, kde jsou na 17 tabulích obsaženy informace o živé i neživé přírodě, o historii objevování skal, turistice a horolezectví.

Nižším neobvyklým v Teplických skalách nejsou horolezci, kteří zde již několik desetiletí měří síly s přírodou a jejichž pozorování bývá vítaným zpestřením procházky po skalách. Kromě horolezců se na vysokých skalních římsách dají také pozorovat

vzácní sokoli stěhovaví. Tento přísně chráněný dravec hnízdí opakovaně na římsách Martinských a Chrámových stěn, a dodává tak místní přírodě ještě větší punc unikátnosti. K trvalým obyvatelům skal patří i poštolky, krkavci a s nimi celá řada běžných druhů ptáků, jejichž zpěv bude návštěvníky doprovázet po celou dobu jejich prohlídky.

TEPLICKÉ SKÁLY, s. r. o.
Turistické informační centrum
Teplice nad Metují
Horní 13, 549 57 Teplice nad Metují
tel.: +420 491 581 197
mobil: +420 775 761 003
e-mail: info@teplickeskal.com
www.teplickeskal.com

Trpaslíci v Teplických skalách

Je vcelku jasné, že místo tak kouzelné, jako jsou Teplické skály, má své skřítky a permoníky, kteří doprovázejí turisty a horolezce na každém kroku. Proč jsou ale někteří permoníci zakletí do skalních útvarů, bývá pro mnohé návštěvníky záhadou.

Vypráví se, že trpaslíci se ve skalách usadili již v dobách dávno minulých. Zabydli se v tajných skulinách, skalních převisích i v podzemních dutinách, kterých je tu bezpočet. Pravým královstvím trpaslíků se stala Wichtereyova rokle na jižním okraji Teplických skal. Toto klidné místo plné rozeklaných zákoutí, skalních štěrbin a děr bylo přímo trpasličím

rájem. Lidem, kteří žili v chaloupkách pod skalami, skřítky nijak neškodili. Spíše naopak. Často je doprovázeli, když chodili do skal sbírat lesní plody, a na oplátku byli zváni večer do chalup starousedlíků, kde si pochutnávali na borůvkovém koláči a poháru malinové šťávy.

S příchodem křesťanství však začalo do skal pronikat cinkání teplického kostelního zvonu z nově postaveného kostela a to se trpaslíkům moc nelíbilo. Nějaký čas to snášeli, ale když bylo vyzvánění čím dál častější, rozhodli se odejít jinam. Několik rebelantů však odejít odmítlo, protože se jim ve skalách moc líbilo. Za neposlušnost je trpasličí král proklet a proměnil v pískovcové kameny. A od těch dob už nikdo živého trpaslíka v Teplických skalách nespátí.

Převzato a upraveno z knihy Patra Hnyka „Ze skal a podskalí“.

Romantický výlet do Nového Města nad Metují

nmm
nové město nad metují

Nové Město nad Metují najdete v severovýchodních Čechách, v oblasti, která se nazývá Kladské pomezí, na hranicích s Polskem, 30 km od Hradce Králové. V minulosti tudy procházela důležitá obchodní stezka, která spojovala Prahu s polským Kladskem.

Dnes se město pyšní bohatou historií a pro svou původní renesanční podobu bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Není to však jen historie, kvůli níž stojí za to Nové Město nad Metují navštívit. Je to především novoměstský genius loci, vlídná atmosféra, kterou si určitě v sobě ještě dlouho ponese každý, kdo v klidu poseděl na zahrádce restaurace, kavárny či cukrárny v podloubí. Žádný z návštěvníků města nepřehlédne zámek v rohu náměstí, jehož věž Máselnice nápadně připomíná věž českokrumlovského zámku. Zámek tu stojí od založení města na počátku 16. století, do dnešní podoby byl upraven v letech 1909–1912 Dušanem Jurkovičem. Tohoto slovenského architekta ale neokouzilo jen pohádkově krásné město a zámek, ale i strašidelný čertův mlýn v Pekle. A proto, když majitelé novoměstského zámku Jurkoviče oslovili, aby pro ně tento mlýn opravil, nezávalhal ani chvíli. Starý mlýn přestavěl v duchu lidové

secese v útulnou restauraci, která dnes celoročně přivítá tisíce návštěvníků. Ani pohádkové bytosti odtud nevyhnal. Desítky vyřezávaných čertů zdobí interiéry restaurace a dětské hřiště, údolí hlídá kamenný vodník, a pokud tu zůstanete přes noc, určitě potkáte i nějakou tančící bludičku.

Náš tip pro vás...

8.–15. 6. **Novoměstský hrnc smíchu**

Festival české filmové a televizní komedie
(www.mestskyklub.cz)

RETRO v Novém Městě nad Metují

- Ložnice našich babiček
(www.muzeum-nmm.cz)
- Retro v našich domácnostech
(www.zameknm.cz)
- Výstava velorexů (www.zameknm.cz)
- Modelová železnice
(www.infocentrum-nmm.cz)

Informace o nás hledejte na:

tel.: +420 491 472 119

mobil: +420 731 627 741

www.novemestonm.cz

www.infocentrum-nmm.cz

www.facebook.com/micnovemesto

Peklo se říká hlubokému údolí řeky Metuje, o němž odedávna mezi lidmi kolují podivné pověsti. Mnozí říkají, že tam straší i ve dne. Lhotecský pláteník tam v pravé poledne potkal bezhlavého koně, truhláře z Náchoda tam před polednem vyděsil jelen s ohnivými parohy a bába kořenářka z Jizbice tvrdila, že přímo uprostřed údolí narazila na dvouhlavou obludu. V těchto místech také sídlil vodník, prý nejstarší v celém kraji, večer tam tančily bludičky. Zkrátka – nikdo nepochyboval o tom, že Peklo je v širokém okolí tím nejstrašidelnějším místem.

(Eva Koudelková „Nové Město nad Metují a okolí v pověstech a vyprávěních“)

Jak vznikají pověsti

Vyžle Homolka v podobě člověčí od Vítězslavy Klímové

Homolka v podobě psí

Poutní kostel Panny Marie Bolesné na Homolí

Poutní barokní kostel Panny Marie Bolesné najdete na stejnojmenném kopci, na samé hranici rychnovského a ústeckoorlického okresu, mezi městy Kostelec nad Orlicí a Choceň. Odedávna lákal k návštěvě lidi zbožné, později turisty a zítra, zítra třeba vás. Unikátní středoevropská památka má svou historii, se kterou jde ruku v ruce i jedna pověst.

Pověst o Homolkovi

Ne že by místo samo nebylo opředeno málo pověstmi, ale v kronikách byla objevena další, neznámá, o vyžleti. Pod památnými schody homolskými žije od nepaměti hubené psovité stvoření Homolka. Podoby je lidské až do soumraku, ale když se den změní v noc, mění se i on v hubeného, hnědožlutého psa. Prý rád rejdí za měsíčkem, štěká a doráží na kolemjdoucí. Zle se ale vede těm, kdož se mu posmívají. Mezi místními dodnes koluje příběh dvou bratrů, kteří šli jednoho letního večera pod Homolí a uslyšeli psa, co na ně tak divně štěkal. Měli pro strach uděláno, inu urostlí chasníci to byli, a snad proto se psovi posmívat začali, až se za břicha popadali. To ale neměli dělat. Pes se naježil a upřel na ně svůj dlouhý pronikavý pohled. Bratři zůstali stát jako opaření. Bezmocně zkoprněli tu pak stáli celé dlouhé hodiny, dokud se nerozvedlo. Když se vrátili unavení a vystrašení domů, vyprávěli, co se jim stalo. Starším bylo ale hned nad slunce jasnější, že se vysmívali vyžleti. Znali ho dobře, často děsil lidi svým štěkáním a vytím. Dokonce bylo rozhodnuto, že ho ve jménu obecního blaha chytí a předají Borovnické vrchnosti. Ale ať se snažili sebevíc, vyžle jim stále unikalo, až to nakonec vzdali. Vypráví se, že zbožná hraběnka, která nechala na Homolí postavit chrám i schodiště, tolik milovala toto místo, že i po své smrti se nemohla od něho odloučit a každou noc jezdila

koňmo po schodišti. Stalo se ale, že ji jedné noci vyžle svým štěkáním splašilo koně. Ten se vzeplal a hraběnkou shodil. Jinak zbožná žena se zlověstně zakabonila a zaklela: „Ty zpropadené vyžle! Za to, cos učinil, budeš na věky mé schody strážit. Dávám ti podobu člověčí a jméno Homolka, pro dobu od kuropění. V době po soumraku však budiž vyžletem. Tak staniž se na věky!“ Jak hraběnka rekla, tak se také stalo. Od té doby vyžle v noci schody hlídá a ve dne pod odpočívadlem coby Homolka líhá.

Pravdy trochu na každém šprochu

Alespoň se to říká, proto jsem se rozhodl najít pravdy trochu i na pověsti o vyžleti. Řekne-li se vyžle, vybaví se nám něco hubeného. Ve slovníku se dočteme, že slovo je odvozeno od psího plemene frází, „být hubený jako vyžle“. Proto jsem začal hledat plemeno hubeného psa. Jedná se o psí plemeno Magyar vizsla (Maďarský ohař), jehož historie sahá hluboko do středověku. Říká se, že jeho předkové doprovázeli hordy Hunů, které se přehnal Evropou ve 4. stol. našeho letopočtu. Příběh „našeho“ vyžlete se začal psát ještě před rokem 1739. Tou dobou již stál na Homolí chrám i schodiště, jehož základní kámen byl položen 12. května 1692. Komplex dala vystavět hraběnka Terezie Barbora Eleonora, rozená Žďárská ze Žďáru, dcera Floriana Jetřicha Žďárského ze Žďáru a Alžběty Korunky Bořitové z Martinitz.

Zemřela 30. ledna 1705 a pohřbena byla v homolském chrámu v únoru téhož roku. Naše vyžle bylo nejspíš jedním z psů lovecké smečky hraběte Františka Ferdinanda Kinského z Vchynic (* 1. 1. 1678, † 13. 9. 1741), nejvyššího kancléře Českého království a zakladatele chlumecké větve Kinských. Pocházel z chovu u dvora maďarského šlechtického rodu Palffy z Erdödu a Plassensteina. Odtud ho přinesla věnem (10. 4. 1730) druhá manželka Františka Ferdinanda Maria Leopoldina Pálffyová z Erdödu (* 28. 8. 1714, † 3. 3. 1759). Domnívám se, že dále to bylo asi nějak takhle. Vyžle se při jednom z honů Františka Ferdinanda v okolí Chocně zaběhlo, a vydalo se tak na svou dlouhou a strastiplnou cestu. Potulovalo se krajem, až doputovalo pod Homolí, kde pobývalo do okamžiku, dokud nesplašilo hraběnčina koně.

Závěrem...

Dnes už vím, proč svou kletbou ustanovila hraběnka vyžle strážcem tak jedinečného místa. Proto, aby v hodinách nočních, od soumraku do kuropění, dbalo o to, aby nikdo neublížil chrámu, hřbitovu ani schodům. Proto vězte, vy nehodní, že za to, co tu činíte i čemu se vysmíváte, dojdete spravedlivé odplaty. Homole je místem poutním, vznešeným, krásným a památným, ale stejně tak i bezbranným. Jako místo posledního odpočinku je i místem vzpomínek mnoha lidí. Zamyslete se nad tím, co tu do kamene vytesáno jest: „Ó vy zbožní poutníci, pojdte a zastavte se, neboť stála pod křížem Spasitele služebnice Páně.“

Luděk Sládek

www.homolskeschody.cz

Navštivte Ústí nad Orlicí, město kultury a tradic

Obdivovat a navštívit tu můžete zrekonstruovanou secesní Hernychovu vilu, budovu Roškotova divadla nebo novou budovu ZUŠ Jaroslava Kociana s koncertním sálem. Jedním z významných a důležitých kulturních míst ve městě je také děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Roškotovo divadlo

Hernychova vila

Děkanský chrám

První zpráva o existenci kostela a fary pochází z roku 1297, kdy se jednalo o nízkou dřevěnou stavbu, která stála na dnešním starém hřbitově na kamenné podezdívce. Přesná podoba původního kostela ale není známa. Odděleně od chrámu stávala také dřevěná zvonice, nově postavená v roce 1530. Dnešní podobu získal chrám po přestavbě z let 1770–1776. Tato pozdně barokní stavba vznikla z iniciativy tehdejšího ústeckého děkana Jana Leopolda Mosbendera, podle plánů a za dohledu Jakuba Panka z Veselí na Moravě. Průčelí kostela je dílem Alexia Cyriaka a oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie z roku 1776 pochází z dílny Jana Dallingera von Dallinge. V kostele najdete uctíváný obraz ústecké Panny Marie, který tu byl pravděpodobně již v roce 1468. Presbytář byl dokončen koncem roku 1776 a na podzim se již sloužila první bohoslužba. Současná oltářní architektura (sloupy, sousoší Nej-

světější Trojice) je napodobeninou původních fresek z roku 1858 a jejím autorem je orlickoústecký řezbář Josef Pirkl. V presbytáři stojí také dvě bohatě řezbářsky zdobené konšelské lavice, v nichž sedávala při slavných bohoslužbách městská rada. Na jedné je vyřezán znak Lichtenštejnů, na druhé pak erb města. Děkan Mosbender se však nedomohl dokončení kostela, zemřel 24. července 1776 ve věku 83 let a pohřben byl do nového kostela. Chrámem zní tóny historických varhan kutnohorského varhannáře Horáka.

Ve věži kostela se nachází pět zvonů, které dosud slouží k vyzvánění a obsluhují se ručně. Největším je zvon sv. Václava (80 cm vysoký o průměru 120 cm), z roku 1536. Prostřední zvon Marie z roku 1505 (72 cm vysoký o průměru 100 cm) byl za druhé světové války zrekvírován. Nalezen byl na shromažďovacím místě zvonů v Praze a v roce 1946 byl opět vyzvednut na věž kostela. Zvon Médián z roku 1473

(50 cm vysoký o průměru 70 cm) pravděpodobně zvonil už na dřevěné věži starého kostela. V báni kostelní věže jsou umístěny další dva malé zvonky – sv. Jan a sv. Barbora, pořízené jako náhrada za zvony zrekvírované. Při kostele působí nepřetržitě od roku 1803 jeden z nejstarších pěveckých sborů ve střední Evropě „Cecilská hudební jednota“ a každoročně zde probíhá „Festival duchovní hudby sv. Cecílie“.

Hernychova vila

V centru města se nachází další z unikátních kulturních památek, kterou je secesní Hernychova vila z roku 1906. Postavit ji dal Florian Hernych, majitel nedaleké textilní továrny. Město se stalo vlastníkem budovy v roce 2003 a po rekonstrukci v letech 2006–2008 se stala kulturněspolečenským centrem česko-polského příhraničí a sídlem městského muzea. Ve štítu vily je umístěna socha sv. Floriána, patrona stavebníka vily, a v prostorách zahrady najdete vrcholné dílo ústeckého rodáka Quida Kociana „Mrtvý Ábel“. Plány pochází z ateliéru pražského architekta Matěje Blechy.

www.ustinadorlici.cz

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Historicky nejvýznamnějším, co lze ve zdejší kostele vidět, je obraz Panny Marie Ústecké (Oustecké), který byl do nového kostela slavnostně přenesen při první mši svaté. Visel již v původním kostele, byl však několikrát přemalován a zdobené doplňky jsou pozdějšího data. K obrazu se váže pověst, že když neohrazeným městem Ústí táhli nepřátelští vojáci, schovali se měšťané do kostela a prosili Pannu Marii o pomoc. Vojáci se dobývali do kostela a obraz na čtyřech místech prostřelili. Panna Maria se ale zjevila nad věží kostela, zděšené vojáci uprchli a město bylo zachráněno. Pověst existuje ve dvou variantách: jednou jsou vojáci Uhři (1468), podruhé Švédové (1620). Snad se jedná o jednu, snad o dvě různé události.

Třešť

Město leží v samém srdci Českomoravské vrchoviny, v půli cesty mezi Jihlavou a Telčí. Nejstarší dochovanou architektonickou památkou města je farní kostel sv. Martina ze 13. století. Neméně zajímavým, jen o něco mladším, je kostel sv. Kateřiny, založený v 16. století. Zajímavostí je, že po pádu kostelní makovice v roce 2010 v ní byly nalezeny dokumenty pocházející z let 1870 a 1930.

Nedaleko kostela sv. Kateřiny se nachází rodný dům významného světového ekonoma **J. A. Schumpetera**. Dnes tu najdete turistické informační centrum a pobočku muzea Vysočiny s unikátní stálou **expozicí betlémů** (tradice ve městě přetrvává více než 220 let). Najdete tu například největší třešťský betlém nebo betlém, který pravidelně každoročně tvoří řezbáři, kteří se do Třeště sjíždějí na již tradiční Dřevořezání (5. a 6. července). Každý z účastníků má za úkol přispět do společného betlému alespoň jednou figurkou, proto je dnes k vidění úctyhodných více než sedm set vyřezaných příspěvků. Při Dřevořezání vznikla mimo jiné i **socha pana Taua**, kterou najdete na místě někdejší lékárny (dnes autobusové nádraží), kde stával rodný dům představitele posta-

vičky s černým deštníkem – Otty Šimánka. Postupně se vyřezávají další dřevěné sochy, z nichž některé už stojí u Třeštského potoka a slouží jako poutač pro návštěvníky, aby věděli, že jsou v Třešti, ve městě betlémů.

Třešť láká také do nové expozice, která byla otevřena teprve vloni, a to do expozice plastických modelů letadel s názvem **Svět modelů**, která je volně přístupná na místním vlakovém nádraží. Expozice čítá více než sedm set modelů letadel, které jsou dílem pouze jednoho člověka – Vladimíra Balíka.

V Třešti také zanechala stopy židovská komunita. Do města se stěhovali Židé vypovězení z větších okolních měst, a to již koncem 15. století. Nejvíce židovských obyvatel žilo ve městě na počátku

19. století, kdy tvořili 1/5 obyvatel města, tedy asi 600 osob. Na konci 17. století si Židé ve městě postavili **synagogu**, která zde (i přes dva ničivé požáry, které ji postihly) stojí dodnes. Patří československé církvi husitské, která zde sice provedla několik úprav, ale i tak je synagoga přístupná návštěvníkům. V synagoze je umístěna expozice mapující život Franze Kafky, který v Třešti pobýval, dokumentuje historii židovské komunity a **židovského hřbitova**.

Ale vraťme se ještě zpět do Třeště. Dominantou třeštského náměstí jsou **sluneční hodiny**, které se pyšní oceněním největší sluneční hodiny ve střední Evropě. Měří 8,21 m, a protože se na nich dvakrát do roka mění čas, ukazují čas po celý rok správně. Procházku městem můžete zakončit výletem ke kostelu sv. Martina a odtud pokračovat **křížovou cestou** až na tzv. Šibeniční vrch, odkud se vám naskytne krásný výhled na město.

www.trest.cz

Pověst o založení města říká, že jednou jel touto krajinou rytíř se svým služebnictvem a hledal místo pro svou novou osadu. Tou dobou byly ještě lesy hluboké, nekonečné a není divu, že v nich zabloudil. Unaven rozhodl se odpočinout si u lesní studánky pod statným dubem. Když nakrátko usnul, zdál se mu podivný sen o víle, která držíc košíček rozhazovala z něho po krajině malé domečky. Když se rytíř vzbudil, vzpomněl si na svůj sen a pomyslel si, že to bylo znamení. Rozhodl se tedy, že na tomto místě založí vesnici. Kolem dubu dal vykácet les a z dubu postavit první domek nové vesnice. A na památku svého snu (třeštění) ji pojmenoval Třešť.

PO STOPÁCH OPATŮ A RABÍNŮ

Město Třebíč má velice bohatou historii, díky které mohou návštěvníci obdivovat mnoho cenných památek. Ty nejvýznamnější jsou zapsány na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO - bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť s židovským hřbitovem. Tyto památky propojuje naučná stezka „Po stopách opatů a rabinů“, která návštěvníkům poodhalí něco ze života obou náboženských komunit, které po staletí v Třebíči žily v těsném sousedství. Návštěvníci se seznámí s nejzajímavějšími místy, historií židovských domů, židovskými synagogami i křesťanskou bazilikou.

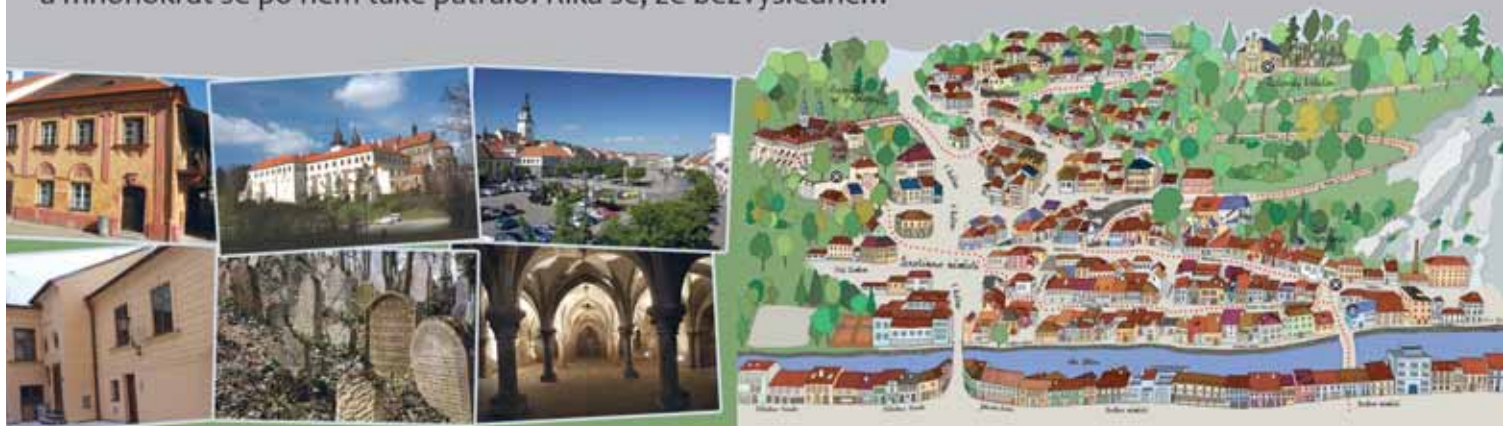
Vratte se v čase a vydejte se napříč staletími objevovat krásy Třebíče.

Poklad třebíčského kláštera

Pověst je založena na skutečnosti, že třebíčský benediktinský klášter patřil brzy po svém založení k největším a nejbohatším v zemi. Ovšem doba 20. – 60. let 15. století, do níž se tento příběh hlásí, představovala v dějinách třebíčského opatství to nejméně šťastné období. Konvent byl již značně zadlužen a předchozí markrabské války vážně poškodily jeho majetek. Nejinak tomu bylo i v časech husitské revoluce. Pověst vypráví, že třebíčský opat nechal ukryt klášterní poklad včetně zlaté Kristovy sochy s dvanácti stříbrnými sochami apoštolů do tajné podzemní chodby, ještě než klášterní pevnost obklíčilo Žižkovo vojsko.

Žižka ovšem žádné zvláštní úsilí při dobývání kláštera nevyvinul a jeho vojsko po několika demonstrativních výstřelech z děl odtáhlo pryč. Po Žižkově smrti ale klášter husité přece dobyli a opanovali jej na dlouhých deset let. Poklad zůstal po celou dobu husitských válek v podzemních chodbách a místo jeho úkrytu zůstalo zapomenuto. Pátrání po něm údajně znesnadnilo zřícení některých chodeb vlivem spodních vod. Podařilo se alespoň najít sochy Krista a apoštolů, které měl později třebíčský opat odeslat do bezpečí před uherským vojskem Matyáše Korvína na hrad Veveří, kde jejich stopa končí.

Většina třebíčských obyvatel byla přesvědčena, že poklad spolu se sochami je stále ukryt v podzemní chodbě a mnohokrát se po něm také pátralo. Říká se, že bezvýsledně...

Turistické informační centrum Národní dům, Karlovo nám. 47, Třebíč
Tel.: +420 568 610 021, e-mail: info@mkstrebic.cz, www.visittrebic.eu

Římská provincie Moravia

Učebnice dějepisu zatím spíše mlčí o přítomnosti významného římského osídlení na našem území v období mladší doby římské. Mluvíme o době, kdy oblasti severně od Dunaje, včetně našeho území, ovládají germánské kmeny Markomanů a Kvádů.

Po odchodu Keltů k nám pronikají skupiny germánských kmenů. Pravděpodobnou příčinou je Gaius Julius Caesar a jeho legie pronikající do středního Polabí. Díky tomu k nám dorazila silná migrační vlna kmene Markomanů v čele s Marobudem, kteří se tu udrželi až do roku 18. V prvních desetiletích našeho letopočtu se objevuje další germánský kmen – Kvádů, který osídluje Moravu a Slovensko. Tak se počátkem prvního století rozděluje Evropa Dunajem a Rýnem na vzdělaný, vyspělý a bohatý jih – Římskou říši a bojovný, barbarský sever germánských kmenů.

Čilý obchod nezabránil častým loupežným výpadům Germánů za jižní hranici. Řím sice úspěšně odrazil tyto útoky, ale síla germánských kmenů

Římská legie

Římský velitel – centurion

Sloup Marka Aurelia na Piazza Colonna v Římě

narůstá. To přitáhlo pozornost Říma k dnešnímu území Moravy. Začíná dlouhotrvající období markomanských válek na konci 2. století. Počátkem roku 172 vyrazily k Dunaji legie nejmocnější armády tehdejšího světa vedené samotným císařem Markem Aureliem. Cílem bylo posunout hranice Říma ve střední Evropě na sever od Dunaje a minimálně dnešní Moravu připojit k Římu. Tomu odpovídají také archeologické vykopávky na Hradisku u Mu-

šova i nálezy několika římských vojenských táborů (nejsevernější známe z Olomouce a Hulína). Dokladem přítomnosti legií na jižní Moravě je sloup Marka Aurelia v Římě s výjevy z jeho tažení.

Římané vítězili a zdálo se, že u nás zůstanou nastalo. Na zmíněném Hradisku začalo vyrůstat rozsáhlé správní středisko, svou rozlohou největší severně od středního Dunaje. Kromě vojáků 10. legie, jinak posádkou ve Vindoboně (Vídeň), tu žili i úředníci s rodinami. Byly tu zděné domy s teplovzdušným vytápěním, další budovy a silné opevnění osazené čtvercovými věžemi. To by znamenalo, že přinejmenším jižní Morava byla pod přímým vlivem římské kultury, stala se jednou z římských provincií a počet římských občanů tu mohl dosahovat až několik desítek tisíc osob. Císařův plán se však nezdařil. Zemřel roku 180 a po jeho smrti syn Commodus s Germány uzavřel mír.

To byl ale také začátek konce. Germáni, ale nejen oni, začlenění do římského vojska postupně rozvraceli říši zevnitř. Ztráta moci a správních struktur byla neodvratitelná, stejně jako blížící se stěhování národů. To ale postihlo i germánské kmeny ovládající naše území po dlouhá čtyři století. Musely ustoupit po vpádu nomádky Hunů na jih, kde o 200 let později zakládají Sámovu říši. To je ale jiný příběh.

-lgs-

Historie soubojů v českých zemích

Souboje mají tradici od středověku, kdy byly součástí tehdejšího právního systému. Dříve totiž existoval pojem takzvaného „Božího soudu“. Pokud soudce nebyl schopen nebo nechtěl rozhodnout, kdo je ve sporu vinen a kdo nevinen, nechal to na prozřetelnosti. Měl rozhodnout Bůh.

Božích soudů bylo několik druhů a mezi nimi vynikal souboj. Byl vhodnou možností k rozřešení sporů všech tehdejších společenských skupin, mohly se ho účastnit i ženy. Urození spolu bojovali meči, neurození klacky. Pokud bojovala žena v roli žalobce, tak její protivník byl určitým způsobem hendikepován, aby měla možnost proti muži uspět.

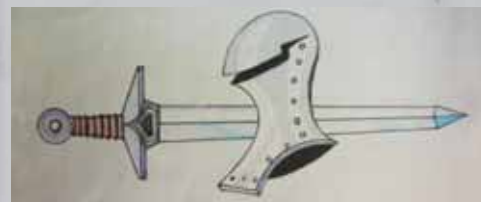
Ve 14. století postupně náhled na souboje jako na součást Boží vůle mizí. Staví se proti nim i církev, protože často zvítězil ten, kdo byl ve skutečnosti vinen, ale také proto, že s logikou spravedlnosti měl Boží soud málo společného. A tak byly souboje zakazovány napříč jednotlivými právními rády v celé Evropě, ale přesto existovaly dál a umíraly v nich tisíce vysoce postavených lidí.

Když souboje přestaly být vyjádřením spravedlnosti, staly se součástí kulturního života nebo módy vyšších vrstev, především šlechty. V 16. a 17. století

se protivníci utkávali především meči nebo kordy. Šlechta souboji řešila spory a navíc jimi, např. ve Francii, dokazovala i svou moc – porušováním královského zákazu soubojů naznačovala, že král nemá neomezenou autoritu. Mnoho členů nejvyšší šlechty se kvůli nedodržení zákazu soubojů tehdy dostalo až na popraviště.

Přelom 18. a 19. století a celé 19. století bylo dobou velikých společenských změn. Souboje se ale stále těšily velké oblibě, stávaly se řešením soukromých i politických sporů. Nejčastějšími zbraněmi byly šavle nebo pistole. Přestože souboje byly zakázané, všeobecně se o nich vědělo a byly i tolerované.

Pokud se určité společenské skupiny v jednotlivých státech v té době považovaly za nějakým způsobem výjimečné, elitní, dokazovaly to tím, že její členové nosili zbraň a jejím prostřednictvím hájili svou čest. Byli to především armádní důstojníci. Odmítnout výzvu na souboj bylo dokonce chápáno jako důvod k propuštění z armády. Dále se soubojů, už historicky, účastnila šlechta, a nově také studenti. Mělo se za to, že ke státní nebo národní elitě patří nejen šlechta, ale také vzdělanci. I studenti tedy nosili jako odznak své výjimečnosti zbraň a cvičili se v šermu.

Poslední souboje v českých zemích byly evidovány ještě v první polovině 20. století.

Pokud vás způsoby soubojů a jejich historie zajímají, poslechněte si rozhovor na <http://www.kampocesku.cz/clanek/12120/vyzva-k-souboji>.

K pátrání po historických souvislostech KAM po Česku inspiroval příběhem o souboji svého předka čtenář Radko Sekerka z Valašského Meziříčí, potomek jedné větve šlechtického rodu Sekerkové ze Sedčic.

Pistolový souboj.

Královská obora v Praze byla dějištěm pistolového souboje 29. března 1752. Toho dne přijeli do Obory dva vysocí úředníci, oba apelační radové hrabě František

Antonín Nostic a Karel Felix Vršovec Sekerka ze Sedčic.

Doprovázeli je hrabě Clary, hejtman pluku Sincera, a hrabě Hartig. Když sesedli ze sedel, odpočítali dvacet kroků a z této vzdálenosti začali po sobě pálit z pistolí. Příčinou souboje prý byly přílišné důvěrnosti hraběte Nostice a hraběnce Vršovcové.

Nostic zasáhl Vršovce ranou z pistole do boku a smrtelně ho zranil.

Vršovec rychle byl převezen do domu svého švagra hraběte Hartiga na Malostranském náměstí a tam druhého dne skončil.

Osma hodin večer bylo tělo hraběte Vršovce převezeno ve vší tichosti do jeho domu na Starém městě.

Hrabě Nostic se uchýlil do azylu v hradčanském Kapucínům v Loretě na Hradčanech a byl tam strážován městskou gardou.

Hrabě Hartig a hrabě Clary, kteří byli pravděpodobně sekundanty souboje, dostali domácí vězení. Dne 6. dubna bylo hraběti Clarymu a hraběti Hartigovi proměněno domácí vězení v městské.

Také stráž byla vyměněna, místo gardistů strážilo Nostico až na další rozkaz 30 vojáků a v noci 24. dragounů.

28

Nejmenší hrad, vlastně jen palác s věžičkou bez možnosti výraznější obrany, stojí v lesích královského hvozdu severně ... Historické prameny o něm mlčí, ale pravděpodobně sloužil jako pomocný hrádek v loveckém areálu českých panovníků.

POMŮCKA: EEG, MOAI, OR	ANGLIČAN	SUROVÁ NAFTA	ELEKTROMONTÁŽNÍ ZÁVOD ZKR.	CITOSLOVCE ODEHNÁNÍ	ŘÍMSKÝCH 2495	TITUL KANDIDÁTA VĚD ZKR.	CITOSLOVCE BOLESTI	2. DÍL TAJENKY	NÁSTROJ NA SEČENÍ
AUTOR ŽIVOTA ZVÍŘAT						BAVLNĚNÁ LÁTKA			
MYŠLENÍ						JAPONSKÝ SPORT VYŠETŘENÍ MOZKU			
INICIÁLY REŽISÉRKY PAVLÁSKOVÉ			OBUVNÍK SOCHY VELIKONOČNÍHO OSTROVA				SNÍŽENÝ TON E DRAVÝ PTÁK		
NA ONOM MÍSTĚ				ŠLECHTICKÝ PŘÍDOMEK DOKT. SOC. POLIT. VĚD		TAMTA UHELNĚ SKLADY ZKR.			
	BOJOVÉ VOZIDLO	NEBO ANGLICKY 1. DÍL TAJENKY			DUCHOVNÍ VŮDCE TAHLE				JMÉNO HERECKÝ DEMI ???
TOPINKA						ZÁKONNĚ SHROMÁŽ. V POLSKU MOC			
ZNAČKA SPORTOVNÍCH POTŘEB						LEOPOLD DOMÁCKY VÁHOVÉ JEDNOTKY			
CHEM. ZN. NIOBU			ČÁST MALÝCH ÚST ČESKÝ FOLK. ZPĚVÁK				SOBOTA ZKR. ??? VIDI VICI		
SLONÍ ZUB				MUŽSKÉ JMÉNO INIC. REŽIS. TROŠKY					
	PROJEV KOROZE PATRON				STROMO-ŘÁDÍ MN. Č. ÚDAJ NA DOPISE ZKR.				
ÚČTY						SPOJKA POLSKÉ MĚSTO			VYČINĚNÉ KUŽE
ČESKÝ ZPĚVÁK PETR ???				ZNAČKA DECILITRU VYBĚŽEK PEVNINY			NUŽE KREMACI		
INICIÁLY SPISOVATELE NEFFA			PLOUTVO-NOŽEC DOPRAVNÍ INSPEKTOR.				ČESKO-SLOVENSKO ZKR. POPĚVEK		
ZDE					FRANCOUZSKÝ HEREC ALAIN ???				
SPISOVATEL KAREL VÁCLAV ???					HORCE				

MALÁ ZEMĚPISNÁ HÁDANKA

Dobře vdané ženy se poznají podle toho, že jezdí autem. Vozí je muži, ...

pokračování textu najdeme v tabulce, když správně přiřadíme písmena na mapě k názvům měst

☐	Trutnov
☐	Jihlava
☐	Olomouc
☐	Pízeň
☐	Uher. Brod
☐	Žatec
☐	Hlinsko
☐	Kopřivnice
☐	Písek
☐	Šumperk
☐	Karl. Vary
☐	Kaplice
☐	Česká Lípa
☐	Třebíč
☐	Kralupy
☐	Klatovy
☐	Brno
☐	Poděbrady
☐	Benešov
☐	Tachov

Tajenku křížovky a vyluštění hádanky zašlete do 15. září na adresu redakce nebo na souteze@kamocesku.cz. Dvakrát třem autorům správných odpovědí zašleme mapu věnovanou Kartografií PRAHA.

foto © redakce

Fotohádanka

Aby byl hrad pořádným hradem, musí mít hradby. Zdi původně zamýšlené pro obranu obyvatel i majetku mají pro dnešní návštěvníky mnohem romantičtější význam – umožňují rozhled do širokého a nezřídka i hlubokého okolí. Poznáte, z kterého slavného hradu pochází naše fotografie?

- Český Štenberk
- Karlštejn
- Rabí

nápověda

Ve vesnici severně od hradu kdysi bydleli dělníci, kteří na stavbě hradu pracovali a vybuodovali v jeho podzemí tajnou chodbu. Když byl hrad dostavěn a vysvěcen, uspořádal mistr velkou oslavu v místní stodole. Když byli všichni jídlem unavení a opilí, někdo stodolu zapálil a všichni v ní uhořeli. Tajemství podzemní chodby totiž muselo zůstat uchováno v tajnosti. I když dlouho ale uchováno nezůstalo – záhy se mezi lidmi rozkřiklo, že kachna, která spadla do hradní studny, vyplavala v potoce v podhradí.

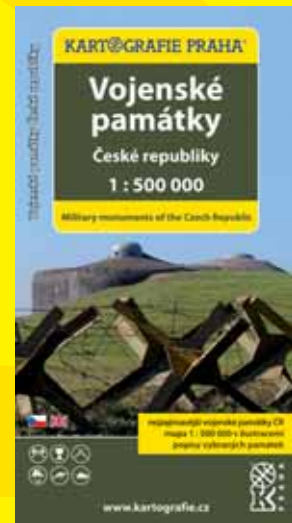
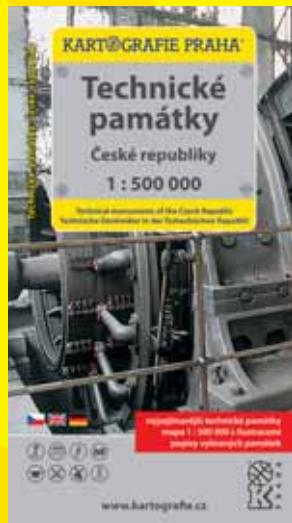
? Poznali jste hrad na obrázku? Pokud ano, napište nám do 15. 9. na adresu redakce nebo na souteze@kamocesku.cz. Odpovědět můžete také na www.kamocesku.cz. Na pět autorů správných odpovědí čekají hezké dárky z hradu na fotografii.

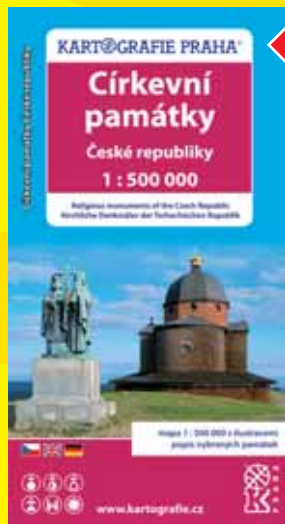
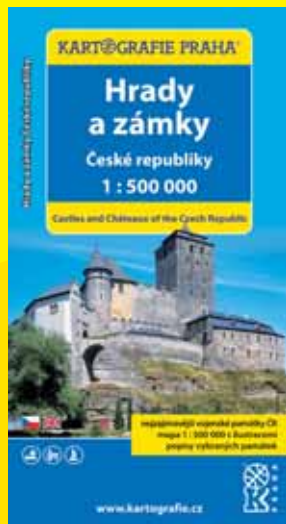
KARTOGRAFIE PRAHA®

Tematické mapy České republiky

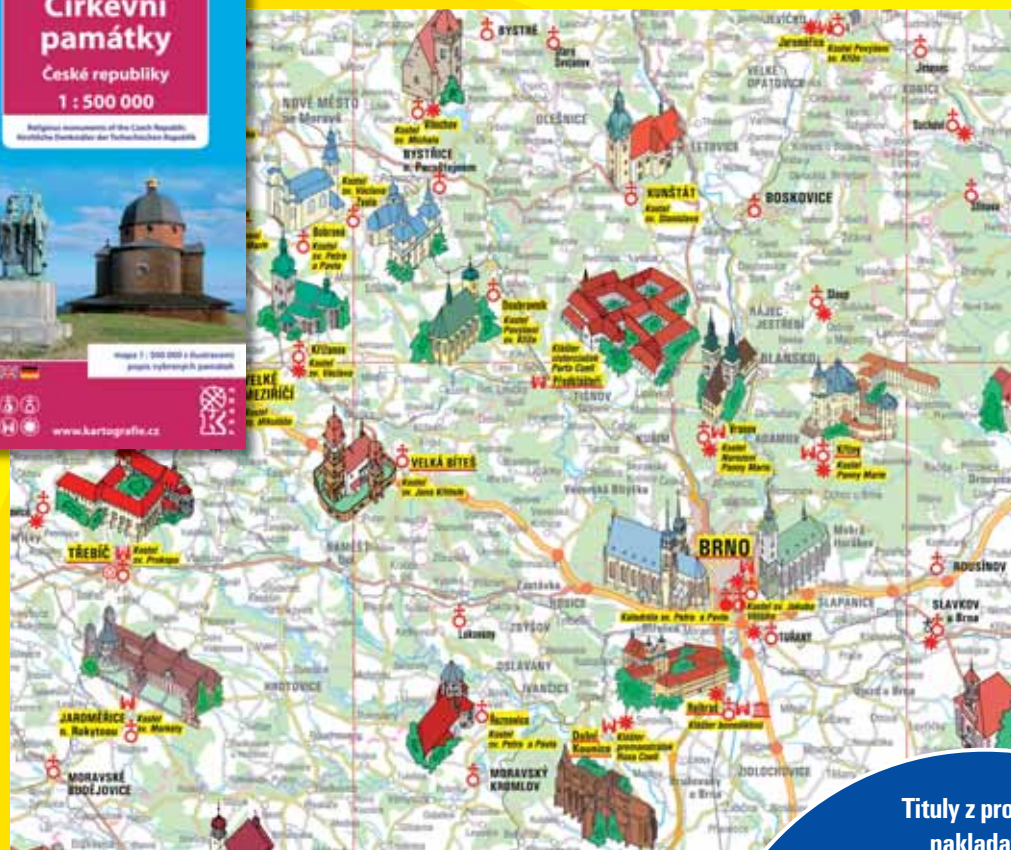
► Technické památky

► Kulturní památky

NOVINKA

Tituly z produkce nakladatelství Kartografie PRAHA, a. s. zakoupíte na našich webových stránkách nebo ve všech dobrých knihkupectvích.

www.kartografie.cz

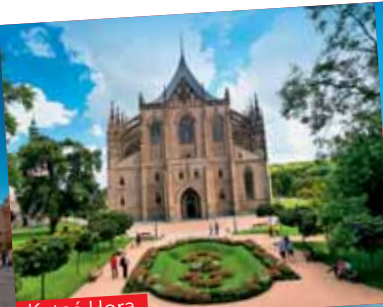
UNESCO JE BLÍZKO!

ČESKÉ DĚDICTVÍ
UNESCO

Praha

Kutná Hora

Český Krumlov

Kroměříž

Telč

Žďár nad Sázavou

Olomouc

Litomyšl

Holašovice

Třebíč

Lednicko-valtický areál

Brno

www.unesco-czech.cz

novinka

**12 českých divů světa
v nové publikaci
UNESCO JE BLÍZKO**

Více než stostránková fotografická publikace představující všech dvanáct českých památek zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO.

Objednávejte v našem e-shopu.

UNES&CO.

Staňte se členem klubu
UNES&CO. a zúčastněte
se nekonečné soutěže!